28ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7529 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1911 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

8 Février 1911 28me année N. 7529

ՏԷՐ ԵՒ ՏՊՈՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՊԵՏ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ

Ա. Պոլիս Գալաթիա

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

Ազգին Օրաթերթը

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعقبه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMENIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple, Galata

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Աբստրակտը և անանձնութեան լաւագոյն մարմնաւորումն է որ ունեցաւ Մշեցի Հայ երիտասարդ մը, Սրմենակ Շահ-Մուրատեան, որ Բարիզի fo6սէրվաթուարի մէջ ընդունուելէ եւ թերթ ու ժողովածոյ երկեր ու երգեր հրատարակելով։

Հայ երաժշտարան մը հիմնել գործին ամբողջ վեկը ի ձեռին պահելով։

Մշտական երգախումբ և նուագախումբ ունենալ։

Գալով այս գեղարուեստական գործին նիւթական ապահովութեան՝ Տ. Կոմիտաս վարդապետ հետեւեալ հասոյթները կը ծրագրէ.

Անդամավճար, համերգի ու նուագի ներկայացում, երաժշտական հրատարակութիւններու վաճառումէն գոյանալիք հասոյթ, հրաւէրներէ (ճոն, հարսնիք, թաղում, ևն.) և վերջապէս բացառիկ նուէրներ։

Ինչպէս կը տեսնուի. մեր տաղանդաւոր երաժշտագէտը երազատես մը չէ, և գործնական ոգի ալ ունի. իր ձեռնարկը լոկ ծախքի դուռ մը չպիտի ըլլայ, այլ նաև հասոյթի աղբիւր մը։

Բայց առաջին քայլերուն համար անհրաժեշտ է պատրաստ գումար մը, որքան ալ համեստ ըլլայ այդ գումարը։ Նախ՝ երաժշտանոցին համար չենք մը պէտք է, յետոյ, մինչեւ որ երգախումբը և նուագախումբը կազմուին ու կարենան ներկայացումներ տարքել, պէտք է որ ծախքերու ենթարկուին. նոյնպէս երաժշտական հրատարակութիւններու համար պատրաստի գրամ պէտք է։ Բայց բոլոր ասոնք մեծամեծ զոհողութիւններ չեն պահանջեր և կարծեմ մէկ քանի հարիւր ոսկիով կարելի է դործի սկսիլ և եթէ քիչ մը համակրանք ու բարի կամեցողութիւն ցոյց տանք գործը ինքնին կը բաւէ։

Միայն թէ հարկ անհրաժեշտ է նախնական գումարը հայթայթել և կարծեմ մեր ունեւորներուն մէկ մէկ քանի գեղարուեստասէրներ պիտի գտնուին այս մասին ձեռնտու ըլլալու համար Տ. Կոմիտաս վարդապետին։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՐԵՒԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ԵՒ ԱՆԴԱՄԱՁՆՆԱԿԱՆ ԳՕԼԷԶԷՆ
Վ. ԿԱՑՈՒՍ
Ս. Բարբրամ Գալինիֆօ, Ռեա Թէրէ. Պաօի թիւ 37

ՕՐՈՒԱՆ ԱՂԷՏՔ

Բ. ԴՈՒՌԸ ԿԸ ՄԽԱՅ

ԴԻՊՈՒԱԾ ԹԷ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ. ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ՝

Վիթխարի վանդակ մը հիմա՝ այն խարտաշ չէնքին տեղ որ Բ. Դուռ կը կոչուէր։ Երկու կողմէն կանգուն կը մնան միայն Եպարքոսական լարկը և Տպագրական Տեսչութեան պաշտօնատունը...։

Ու կը ծիծաղ, կը միայ, ամբողջ այդ վանդակը՝ իր լայն բացուածքներէն՝ երէսկի լուսամուտ պատուհաններէն՝ գուրս ժայթքելով արեւուրելց բոյսն ու ծաւալը և հոմաստան միջոցին մէջ տիպեալ հանձի, ոյրաքի, ուսիի հոտ մը։

Զարդանէն եաքը՝ Պապը Ալիին, այսինքն պետական մեքենային գլխաւոր անիւը, այն որ շարժիչ ազդակն էր, ուրկէ կը բղխէին ներքին կեանքը վարող ուժը, գիրի, պաշտօնագրի, հեռաձայնի ձեւին ամէ։

Բանէ՛ քանի՛ հաղարաւոր անհատներ, պաշտօնատար թէ սոսկական, քանի՛ քանի՛ վարչութիւններ կապուած էին այդ հաստատութեան, որուն մէջ խարսած՝ կեդրոնացած էին պետութեան խորհուրդները, վարչական գագանիքները՝ ամէնքն ալ այս պահուս օդը ցնդած կամ մոխրափշրի վերածուած։

Պարզ դիպուածի՛ մը, սենեկապահի մը անհոգութեան կը պարտինք այս աղէտը թէ գիտուիաւոր՝ խորհրդաւոր եղեռնի մը...։ Չենք գիտեր, չենք կրնար բսել՝ մինչեւ որ չքննուին ազէտին ծագման պարագաները, չհաստին պատասխանատուութեան բեռները, անգոյն և անհոգ պաշտօնեաներու արարքները, որոնք այս ազդ. աղէտը առաջ բերելու վատութիւնը ունեցան։ Իսկ եթէ, այդ նախնական քննութիւնները ցոյց տան թէ եղածը նրպատակաւոր եղեռնագործութեան մը արդիւնք է, պէտք եղած կորովով և ուժգնութեամբ պիտի պատուհասուին միւքեհաստաբները՝ (բառ օրինակ բացատրութեան)։— Ե՞րբ արդեօք վերջ պիտի գտնէ արեւելքի լաւուկ տա մեղ անհոգութիւնս, միամտութիւնս, որով մի ոմն Սնմէտի կամ Մուսթաֆայի ան պատասխանատու հսկողութեան կը վստահինք պետութեան և օտ. երկրին համար այնքան կենսական կարեւորութիւն ունեցող չէնքեր, ատանդներ, պաշտօնական թուղթեր, պետական գագանիքներ, և որոնք փճանալու պարագային՝ ձախադարին վրայ կը բեռցնենք պատասխանատուութեան ծանրոցքը և ... լմնցաւ։ Փարձառութենէն օգտուելու համար պէտք եղած թելքն է որ կը պակսի մեր միամիտ հոգիներուն։

Իրաւ է թէ պետական չէնքերը ապահովագրելու դրութիւնը չէ ընդունուած և տարբ փոխարէն ամէն մէկ չէնքի համար տարեկան դումար մը կը արամադրուի ի հարկին հրդեհալ չէնքերու վերանորոգութեան համար, բայց ասիկա լաւ նիւթական վնասի մը դէմ կը դնէ, ան ալ ատաքնան մը միայն, իսկ շատ կարեւոր վաւերաթուղթերու և պետական կարեւոր պաշտօնագրերու պահպանումը միշտ խնդիր ոտկ է և ատոր դէմ չկայ որ և է ապահովագրութիւն։ Այս տեսակէտով, կ'արժէ որ վերին պատասխանատու մը փնտռուի, և ազգին ու պետութեան համար այնքան կենսական չտեսը անօրոշ ու տարտամ հոգածութեան մը առարկայ չըլլան։ Կը ժամէ բոլոքարկու ժողովուրդը, և իրաւամբ։ Ս. Դ.

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Հայոց հին կրօնքներ.— Գրեց Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան, Բ. տպագրութիւն, Կ. Պոլիս, Մատթէոսեան, 1909, երես 95։

Շատ ուսումնասիրութիւններ եղան մինչեւ ցարդ հայ դիցաբանութեան վրայ, սակայն և ոչ մէկը իր ամբողջութեան մէջ ասած է գոհացուցիչ և վերջնական արդիւնք, պատճառն է անշուշտ հնոց առ այս հաղորդած անբաւականութիւնը։ Տօքթ. Տաղաւարեան, ծանօթ իր գիտական և բանասիրական գրութիւններով, հրատարակեց Հայոց Կրօնները անուն իր ուսումնասիրութեան Բ. տպագրութիւնը, սրբագրեալ և յաւելեալ, որ յատակ սեռվն և փոքր ծաւալովը նպատակ ունի հայ ընթերցողաց ծանօթացնել մեր նախնեաց կրօնները։ Հեղինակը, որ իրազեկ է նիւթին գժուարութեան, կը խոստովանի թէ իր նախորդներուն չկրցած ընելու յանկարծութիւնը չունի, այլ նպատակը եղած է ի մի հաւաքել նախորդ աշխատութիւնները։ Արդարեւ իր հրատարակութիւնը կը բովանդակէ համառօտիւ այն ամէն կարծիքները զորս լրացան հայ դիցաբանութեան վրայ։ Այս տեսակ հրատարակութիւն մը ըլլայ քննադատելի կամ թերի, զուրկ չէ օգտակարութենէ, զի կրնայ ծառայել խնդրոյն գոհացուցիչ լուծման ապագային մէջ, երբ պարունակէ նոր գաղափարներ, ինչպէս կը գտնենք յաջգելի Տօքթէորին ուսումնասիրութեանը մէջ։

Ներածութեան կամ մուտքին մէջ կը .ելնուին համառօտիւ հայերէն կամ օտար լեզուաւ կատարուած աշխատութիւնները որպէս Ալիշան, Հ. Բարսեղեանի, Հ. Սանասարեանի, Մ. Էմինի, Կելլերի, Հիւբշմանի, Տրլաքարեի և այլոց, սակայն առանց խորհրդածութեան և երեւան հանելու ինչ որ պէտք է ընդունիլ կամ մերժել։

Գրութիւնը բաժնուած է հինգ գլուխ։ Բնապաշտութիւն, Բաղդէութիւն, Ոգեպաշտութիւն և Պաշտօն դիցազանց, Զրադաշտականութիւն և Կռապաշտութիւն։ Հայ դիցաբանութեան նկատմամբ այս դասակարգութիւնը որչափ որ ալ յանկուցիչ հանգամանք մը չունենայ, իւրաքանչիւր գլուխի սիդրը կը գտնուին համառօտ գիտելիքներ այս պաշտամանց վրայ։ Ս. գլուխը, որ կը բաղկանայ մէկ քանի երեսէ, կը նախադրէ Բնապաշտութիւնը, բաժնելով զայն է տարրապաշտութիւն, կենդանապաշտութիւն և բուսապաշտութիւն։ Ուրեմն Հայերը ի սկզբան ընապաշտ էին և պաշտօն կը մատուցանէին լեռներու, գետերու, կենդանիներու, բոյսերու ևն. ևն.։ Մասիս, Արագած, Վարագ գագաթները, Եփրատ և Արաքս, ծառեր և մանաւանդ ոսկն, վիշապներ և այլ կենդանիներ պաշտամանն առարկայ էին Հայոց մէջ։ Թէեւ Մասիսի, Եփրատի, Արաքսի նկատմամբ գտնուին ակնարկութիւններ պատմագրոց մէջ, ան կէ հեռուցնել թէ տարրապաշտութիւնը Հայոց ամենահին կրօնն էր, շատ տարդ չէ և խնդիրը կարօտ է լուսաբանութեան։ Զարմանալի է երբ արմենական սօսեաց պաշտօնը որ կը նմանէր Եպիշօսի, Դոդոնայի պատգամներուն պաշտամանն կը դասուի բնապաշտութեան մէջ։ Սօսեաց դերդերդումը կ'ընծայուէր գերագոյն էակի մը գոյութեան, որ քուրմերու միջոցաւ կը յայտնուէր հովերու և ձայներու մէջ, և այդ քուրմերը հմայութիւններ կը հանէին։ Դոդոնայի պաշտամանն մէջ հաստատեալները կ'երեւակայէին թէ նուիրական ծառերու դղրդումը կը վերարերի թէ սի, անհեւոյթ առատութեան, արարչին երկնից, երկրի և տուընչեան։ Բան Հայոց, այս առատութիւնն էր հաստանակաբար Տիւ, որ ամէն հնդիկ-եւրոպական լեզուաց մէջ կը նշանակէ գերագոյն էութիւն։ Ուրեմն Սօսեաց պաշտօնը պէտք էր դասել Ոգեպաշտութեան (animisme) մէջ, որ կ'ենթադրէ տարբեր գոյութիւններ։ Արդէն այս հիման վրայ օտար գիտուններ ամենք հեռուցուցին թէ Հայերը ի սկզբան Մահատուածեան էին և ունէին կրօն մը որ կ'ենթադրէ գերագոյն էութիւն, ինչպէս Եհովան Հրէից և Թեսը կամ Աստուածը քրիստոնէից։ Մեր նախնիք կրնային մեծարել նշանաւոր լեռներ, գետեր և ջուրի ընթացքներ, հաւատք ընծայել երեւակայական կենդանիներու, վիշապներու, Արալէզներու, բայց ըստ մեզ, այդ մեծարանքները կրօնական գրութիւն մը չէին կազմեր, կամ թէ բնապաշտ չէին։

Բ. գլուխը, ինչպէս վերը յիշեցինք, կը խօսի Բաղդէութեան (astrolatrie) և ի մասնաւորի հին Բաղդէացւոց կրօնին վրայ, ուր մէջ կը բերուին Արարատայ հին բնակչաց, այսինքն Խալդեանց առատութիւնները։ Յենլով այն անառարկելի ծանօթութեան վրայ թէ Հայք (Խալդիք ?) երկնային մարմնոց նուիրեալ քաղաքներ ունէին, հեղինակը գաղափարակից կը դանուի այն կարծիքին թէ նախնիք արեգակին պաշտօն կը մատուցանէին անուանելով զայն Արեւ, Արեգակ, Արփի։ Ո՛չ միայն այս, այլ և Արամազդ անուան մէջ կը տեսնէ արեգական պաշտամանն հետք, նոյնպէս Վանագնի ծանօթ երգին, ինչպէս նաեւ հին տոմարի Առեգ ամսոյ անուան մէջ։ Իբր ապացոյց կ'ակնարկէ Մովսէս Խորենացւոյ մէջ յիշուած Վազարշակ անուն Արշակունի առաջին թագաւորին Արեգական և Լուսնոյ անդրիներ կանգնելը, նոյնպէս Անանիա Շիրակացւոյ առաջաբանը թէ առաջին Հայքն (Լուսին դաշակ անուցիչ բուսոց) անուանեցին. իբր ապացոյց կը յիշուին նաեւ Արեւորդիք անուանեալ ՃԲ. գարու աղանդաւորք։ Բայց նախնեաց արեգական, լուսնոյ և աստեղաց պաշտօն մատուցանելու մասին վաւերական յիշատակարան չունինք, ուստի և պարզ ենթադրութիւն է

Գ. գլուխ, կնոջ մասին արտասանելով, կ'աւելցնէ թէ կինը պէտք է յիշէ իր խնամարկ ծագումը և միաքը բերէ որ. «ինքն յառաջ եկած է աւելորդ ոսկորէ մը։»

Մէկ Պօսիէ, մարդս, քու սիրականդ, լեցած է կրօնքը ու անոր հաւատացողները անոնք են միայն որոնք աւելորդ ոսկորէն ծնած են։

Նայի մեղքէն եաքը, Աստուծոյ բարկութիւնը քիչ կը տեւէ։ Ադամ և Եւա նշմարելով որ մերկ էին, Աստուած անմիջապէս տրանց և կանանց դերձակի կը փոխուի. «Եւ Տէր Աստուած Ադամին ու անոր կնկանը կաշէի հանդերձներ շինեց, ու անոնց հագուցց» (Ծնն. Գ. 21)։

Ս. Գրոց Աստուածը նոյնպէս հնարիչն է բաղնիքի վարիքին։ Այդ համեստ զգեստին համար ասիկա ճշմարիտ պարծանք մըն է։ Արդարեւ, ելից Գրքին ԻԸ. գլուխն մէջ (Օսթէրվալի թարգմանութիւն) Տէրը Մովսէսին մանրամասն յանձնարարութիւններ կ'ընէ քահանաներու զգեստներուն մասին և կ'ըսէ. «Իրենց կաւէ վարիքներ պիտի շինես, որպէս զի մերկութիւնին ծածկեն, որոնք մէջքէնէն մինչեւ սրունքներն պիտի իջնէ։»

Նոյնպէս կը տեսնենք որ, Եգիպտոսէ ելած առենին, և անապատը մտած ատենին, Տէրը իր ժողովրդին հրաշալի հանդերձներ կուտայ։ Ասիկա անհրաժեշտ էր քանի որ անապատին մէջ դերձակ չի կար և կերպասի գործարանները կը պակսէին։ Հոն գտնուող մարդիկը միայն իրենց մերկութեան մէջ կը ծածկուէին։ Այս խիստ թեթեւ հագուստը անբաւական էր Աստուծոյ ժողովրդին համար (Բ. օր. Ը. 4)։

Երբայեցիներու լութերը մ'չ միայն չի մաշեցան, այլ, ըստ Ս. Գրոց մեկնիչներուն, կէս առ կէս կը հեռուէին զիրենք հագնողներու մարմնոյն անուշին, պէտք եղածին պէս լայնալով ու երկնալով։

«Ահաւասիկ, կ'ըսէ Տէրը իր ժողովրդին, քառասուներորդ տարին է որ ճամբան ելք և ասկայն լութերդիք չմաշեցան ձեր վրայ» (Բ. օր. Ը. 4)։

Անմոռանալի կերպասի մը հնարիչ, Տէրը, իր այս խօսքերովը կը ժառնէ իր հնարիչի ունակութիւնը։ Գեհանակութեամբ կը գիտէ իր կասը, իր սիրելի ժողովրդին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ անոր վրայ և անոր արժանաւոր գովեստը կ'ընէ։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՈՆԸ

թիւ 11

ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՕՆՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Ն. ՍԻՄՕՆ

Հէ՛ն տիրող ոգին է ամենաչափաւորն մնապաշտութիւնը և ամենատարածուն մոլորութիւնը Աստուծոյ հետ, զոր Հրեայ ժողովրդին ամենօրեայ դաշնակիցը ըրած են։ Աստուած առաջին Հրեան՝ Ադամը, կը սեղծէ իր պատկերին պէս։ Աստուած է որ կը պաշտպանէ, կ'առաջնորդէ, կը պատժէ Հրեաները. բանակին հրամանատարն է, ժողովրդին օրէնսդիրը, հացադործը, դերձակը և խոհարարը. անոր փրկիչն ու, ի պահանջել հարկին, դատաւորն ու. դահիճն է։

Տիեզերքի ու մարդկութեան մեսցորդը իր աչքերէն կը խուսափին։ Իր ակնարկը, իր խանդաղատանքը միակ փոքրիկ ժողովրդի մը վրայ կեդրոնացուցած է։ Ինքն ալ այդ ժողովրդին մաը կը կազմէ։ Ժողովրդի մը կազմէ գրաւուած է։ Առաջին Հրեան է ինք և աստուածներու ամենէն այլասերեալն։

Հրէայրն բան մըն է այդ տեսակ խառնիմեղոր առասպելները, ակնյայտի արտաքոյութիւնները, այդ տեսակ միամիտ պատմութիւնները և անորակելի չափազանցութիւնները, իբրեւ աստուածային գործ ընդունելը։ Զայն իրեն վերագրելը Աստուած նախատել է. նոյնպէս նախատել է մարդկութիւնը՝ չնչին ժողովրդի մը առասպելները իբրեւ աշխարհի պատմութիւն ներկայացնելը։

Հրեայ Աստուածը, երկնքի մէջ նստած և հանկէ հակելով Հրեայ ազգին ամենափոքր շարժումները, ըստ Ս. Գրոց նկարագրութեան, մեզ կ'երեւայ՝ յաղթադարձ՝ իրրեւ բարեմբռ մէջը, կառակաբեր մը, պանկպէր մը, գող մը, ամենամոլաստան մը, ողորմելի կերպով անարամարան մէջը, անողոք մը, ալլանդակ մէջը, կառարեալ յիմար մը։

Հրեշտակներէ դուրս որոնք երկնքին մէջ իրեն կ'օգնէին, Տէրը երկրի վրան ալ բազմաթիւ ներկայացուցիչներ ունէր։ Մէկ կողմէն, ինչպէս ամէն կրօնքներու մէջ, Ղեւտացիները կամ քահանաները որոնք իր պաշտամունքովը կ'ապրէին. և միւս կողմէ, մարգարէները որ իրմէ ներշնչուած ցոյց կուտային ինքզինքնին։ Այս մարգարէներէ ոմանք առաջնակարգ էին ինչպէս Մովսէս, Եղիսէ, Եղիա, ևն. միւսները նուազ կարեւոր, ինչպէս Յովնան, Ովսէ, Ամբակում։

Վերջապէս, ամէն ժամանակ Հրեաներու մէջ գտնուած են տեղական փոքրիկ մարգարէներու խումբեր, տեսակ մը գուշակ կամ կախարդ որոնք հարիւրներով կը հաշուուէին։

Հրեայ ժողովրդին այս բարքերը, իր անհնազանդի դիւրահաւանութիւնը, իր դարաւոր ճաշակը հրաշքներու համար, շատ լաւ կերպով կը բացատրեն թէ ի՛նչպէս Քրիստոնէութիւնը կրցած է ծնիլ Հրէաստանի մէջ։

Երբեք դեռին մը լաւագոյն կերպով պատրաստուած չէր կրօնքներու ծնունդ տալու համար։ Աստուածպետութիւնը և կոյր մնապաշտութիւնը Հրեաներուն համար ազգային հիւանդութիւն մըն էին։ Գիրախատար այդ հիւանդութիւնը տարախիկ էր։ Հրեայ կրօնական միքրոպը վարակեց բոլոր աշխարհը։

Այժմ տեսնենք Հրեաներու Աստուածը գործի վրայ։

Ս. Գրոց հեղինակները զայն մեզ ցոյց կուտան զանազան տրհեաներու մէջ։

Աշխարհ սեղծելէ եաքը, կաւը կ'առնէ ու անով արձան մը կը շաղուէ։ Օրինակը շինելէ եաքը, քիթին ծակերէն կը փչէ ու այսպէս կեանք կուտայ անոր։ Այսպէս ուրեմն արձանագործները իրենց որոշ նախահայրը ունին (Ծնն. Բ. 7)։

Գիշ մը եաքը, իբրեւ ճարտար վիրաբոյժ, Ադամը քնացնելէ եաքը, իրմէ կողիկ մը կը հանէ և անկէ կը սեղծէ կինը (Ծնն. Բ. 21)։ Պօսիէ մեզ կը սորվեցնէ թէ՝ Աստուած, նախատեսելով որ կինը պիտի սեղծէ, այս նպատակով «Ադամին կողերուն մէջ աւելորդ կողիկ մը դրած էր»։ Կ'երեւայ որ, առանց այս խստասուն կանխազգուշութեան, Տէրը նեղութիւն պիտի կրէր իր սեղծագործութեան համար։

Պօսիէ, կնոջ մասին արտասանելով, կ'աւելցնէ թէ՝ կինը պէտք է յիշէ իր խնամարկ ծագումը և միաքը բերէ որ. «ինքն յառաջ եկած է աւելորդ ոսկորէ մը։»

Մէկ Պօսիէ, մարդս, քու սիրականդ, լեցած է կրօնքը ու անոր հաւատացողները անոնք են միայն որոնք աւելորդ ոսկորէն ծնած են։

Նայի մեղքէն եաքը, Աստուծոյ բարկութիւնը քիչ կը տեւէ։ Ադամ և Եւա նշմարելով որ մերկ էին, Աստուած անմիջապէս տրանց և կանանց դերձակի կը փոխուի. «Եւ Տէր Աստուած Ադամին ու անոր կնկանը կաշէի հանդերձներ շինեց, ու անոնց հագուցց» (Ծնն. Գ. 21)։

Ս. Գրոց Աստուածը նոյնպէս հնարիչն է բաղնիքի վարիքին։ Այդ համեստ զգեստին համար ասիկա ճշմարիտ պարծանք մըն է։ Արդարեւ, ելից Գրքին ԻԸ. գլուխն մէջ (Օսթէրվալի թարգմանութիւն) Տէրը Մովսէսին մանրամասն յանձնարարութիւններ կ'ընէ քահանաներու զգեստներուն մասին և կ'ըսէ. «Իրենց կաւէ վարիքներ պիտի շինես, որպէս զի մերկութիւնին ծածկեն, որոնք մէջքէնէն մինչեւ սրունքներն պիտի իջնէ։»

Նոյնպէս կը տեսնենք որ, Եգիպտոսէ ելած առենին, և անապատը մտած ատենին, Տէրը իր ժողովրդին հրաշալի հանդերձներ կուտայ։ Ասիկա անհրաժեշտ էր քանի որ անապատին մէջ դերձակ չի կար և կերպասի գործարանները կը պակսէին։ Հոն գտնուող մարդիկը միայն իրենց մերկութեան մէջ կը ծածկուէին։ Այս խիստ թեթեւ հագուստը անբաւական էր Աստուծոյ ժողովրդին համար (Բ. օր. Ը. 4)։

Երբայեցիներու լութերը մ'չ միայն չի մաշեցան, այլ, ըստ Ս. Գրոց մեկնիչներուն, կէս առ կէս կը հեռուէին զիրենք հագնողներու մարմնոյն անուշին, պէտք եղածին պէս լայնալով ու երկնալով։

«Ահաւասիկ, կ'ըսէ Տէրը իր ժողովրդին, քառասուներորդ տարին է որ ճամբան ելք և ասկայն լութերդիք չմաշեցան ձեր վրայ» (Բ. օր. Ը. 4)։

Անմոռանալի կերպասի մը հնարիչ, Տէրը, իր այս խօսքերովը կը ժառնէ իր հնարիչի ունակութիւնը։ Գեհանակութեամբ կը գիտէ իր կասը, իր սիրելի ժողովրդին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ անոր վրայ և անոր արժանաւոր գովեստը կ'ընէ։

(Շարունակելի)

համոզիչ փաստերով և վերջնականապէս վճռել թէ իրօք մեր նախնիք Զրադաշտականութիւնը ընդունած են։

Քրիստոնէութենէ առաջ ի հայս տիրող կրօնին նկատմամբ Ե. դարուէն պարտ էր ունենար մեծ շահեկանութիւն մեզ համար։ Ըստ հեղինակին Մակեդոնացւոց և ապա Սելեւկեանց իշխանութեան տակ (330—190 Ն. Ք.) Հայերը սկսած էին փոքր ինչ ընտելանալ դիցաբանական կրօնի պահելով իրենց զրադաշտականութիւնը, որ անշուշտ օր քան զօր կ'աղաւաղէր։ Դարձեալ Հայերը արուեստական որբութիւնները առաւելածացուցին և անանց արձաններ կանգնելով սկսան կռապաշտութեան։ Ահա այսպէս Արամազդն Հայոց Աւեստայի Ահուրամազդան է և կամ Որմիզդն Սասանեաց, և Ամանոր և Վանդուր անուանակոչութիւններն Արամազդայ տարբերութիւններն են։ Անահիտ դուստր Արամազդայ Աւեստայի Անահիտան, Միհր՝ որդի Արամազդայ, Աւեստայի Տիզդրան է, Տիր Աւեստայի Տիզդրան է, իսկ Ատղիկ բան ազգային առուած մը և Վահագն Աւեստայի Վերէթրագան։

Ուրեմն հայ դիցաբանութիւնը կը ծագի ուղղակի զրադաշտականութենէ, ինչպես կ'ըսեն հայ դիցաբանութիւնէ սանսկրիտ դիցուններէ սանք։ Ըստ հեղինակին Արտաշէս և Տիգրան Մեծն, երբ ի Յունաց բերին կուռքեր, զեռեցին զանոնք հին հայկական մեհեաններու մէջ։ Այսպէս Յունաց Ողիմպիական Դիոսն դրուեցաւ Անիի մէջ Արամազդայ քով, Արտեմիսի արձանը յերիզա Անահտայ կից, Հերակլէսի արձանը Վահագնի քով։ Նթէ իրօք այսպէս եղաւ Խորենացւոյ յիշած Դիոս, Արտեմիս և Հերակլէս աստուածութիւնները տարբեր բաներ էին քան Արամազդ, Անահիտ և Վահագն։ Ըստ մեզ չատ ալ դիւրին չէ այսպէս ըմբռնել եղելութիւնը, քանի որ Խորենացի կը սիրէ լուսնական համարժէք անուններ գործածել քան բուն ազգային անուանակոչութիւնները։

Ի մի բան կրնանք յանդիլ այս եզրակացութեան թէ հայ դիցաբանութիւնը կը բղխի Զրադաշտականութենէ երբ կը տեսնենք որ հայ Պանթէոնի ծանօթ դէմքերը դրօշմ կը կրեն և ի բաց առեալ իրենց անունները չատ առնչութիւն չունին մոգերու կրօնին հետ։ Ուրիշ բանասիրաց հետեւելով կը կարծենք որ խնդիրն իր վերջնական լուծման չէ յանգած և կռապաշտութիւնը Զրադաշտականութեան վրայ հիմնուելով փոխանակ նոր լոյս սփռելու կը պատճառենք նորանոր չփոթութիւններ։

Ըստ մեզ պատմական գիտութեանց ներկայ վիճակին մէջ դժուարին է ճշգրտօրէն պատկերացնել Հայոց հին կրօնները, ուստի և անհրաժեշտ է զգուշացընել ընթերցողը, և նախապէս զգուշացնել թէ մինչեւ ցարդ կատարուած ուսումնասիրութիւնք չատ թերի կողմեր ունին, թէ Ե. դարու ազգային պատմագիրքը օրք անչուշտ իրապէս բանիմաց և զարգացած երիտասարդներու մէջ, մինչ անդին մեծամասնութիւնը անտարբեր է. և յուզման նշոյլ մը անգամ չարթայայտուիր իր բթացածի դէմքին վրայ։ Գրեթէ օրը զինուոր մը կը թաղենք, անչուք, առանց հանդիսաւորութեան, մանաւանդ տարուան է որ կ'անցնի բոլորի մաքէն, յուսահատութիւնն է պատել բոլորին, և անանց տրանք երեկ ցնծութեան ազաղակներու մէջէն և հեռաւոր յուսատու ապագայի մը ակնկալ բորբոքուած սխալած էին հայրենեաց զինուոր գրուիլ, ազրելու մեռնիլ անոր համար, այսօր գլխիկոր, սրտաբեկ և զզուանքի անհուն առատանքի մը բեռան տակ ձղմուած, գաղալքութեան, փախուստի համար բանտ կուգին իրենց մարդկային ամենատարրական իրաւունքները պաշտպանել, այն իրաւունքները, զորս տանմանդրական կառավարութիւնը կը զլանայ իրենց։ Տարտիսիկ մանր, որ այսքան զոհեր տարաւ և պիտի տանի, կը վերազրուի Թիֆոիս։ Հիւանդութիւն մը, որուն եթէ անհոգութեամբ չը վերաբերուէին և քիչ մը առողջապահական ու մարդասիրական միջոցներ գործ դնէին, դիւրին էր կասեցնել և չատ թանկագին կեանքեր փրկել։ Տեղւոյս զինուորական հիւանդանոցը, ազտի ու կեղտ բոյն է. հիւանդները իրարու վրայ լեցուած, տրաքնոցներու թունաւոր միքրոբներով վարակուած, հիւանդներու կամ մեռնողներու ձերմակեղէնները չեն փոխուիր, և մէկուն անդիի անխարէր ճամբորդելէն յետոյ, միւսը կուգայ հանգչելու անոր մահճին վրայ, ուրիշներու դիմումը, գէթ թոյլ առելու որ եւ է բժիշկի այցելութիւն կը ղղացուի, կողմնակի դիմումները, գէթ քիչ մը աւելի խնամք և հոգածութիւն ցոյց տալու հիւանդ զինուորներու նկատմամբ, «մենք կը նայինք, չատ կը ցաւինք» կըլլայ պատասխանը. իսկ անդին զինուորները կ'ապառնան փախչիլ, եթէ իրենց վճռեալ այսքան ոտրմելի, այսքան խղճալի, այսքան արգանատելի մեռայ։ Այսքան զոհեր քրիստոնեայ զինուորները միայն չէ որ կուառն այլ նաեւ մահմէականները։

Զինուորներէն ոմանք ալ կը գանգատին թէ զիրենք չատ կը նեղեն, նոյն իսկ կը ծեծեն ու կանարգեն, և ասա հետեւանքը կ'ըլլայ ոմանց զինուորական ծառայութենէ փախչելու ալը։ Դեկ. 5ին հանդիսաւոր կատարուեցաւ մեռնող զինուորներու համար եկեղեցիին մէջ, քանի մը անձեր ճաճեր խօսեցան և առաջարկեցին հեռագրով Պոլիս դիմելու և գժդեակ կացութիւնը կերպով մը վերջ տալու։

Մինչ զինուորները առանկ աղ ու ձախ կը կոտորուին, անդին ազգային կամ գիւղական վարժարանները գեռ կանոնաւորապէս չը վերաբացուեցան, և վերաբացուելու ալ յոյս չկայ։ Դպրոցներու տեսուչ Զաւարեան երկու ամիս չարունակ ապարդիւն ձգձգումներ ունեցաւ Քաղ. և Ուսում. Խորհուրդներու հետ, անպատճառ իր պահանջումներն ի կատար ածելու։ Դպրոցականները կարգ մը առիթներ և չենոու միջոցներու դիմեցին կրթական գործին նկատմամբ, Քաղ. Ժողովոյն ալ վճռական և ազդու վերաբերմունք չունեցաւ, մինչեւ եկան քառասնօրեայ, երբ Զաւարեան իր նախկին բոլոր պահանջներէն հրաժարուելով, եկաւ ընդունեց Ուս. Խորհրդոյ դեռ 3 ամիս առաջ ներկայացուցած առաջարկները։ Ամանկով ա՛յ Քաղ. Ժողովը և ոչ ալ ընդհանուր տեսչութիւնը իրենց կոչման բարձրութեան վրայ չը մնացին, և ժողովուրդի աչքէն չատ բան կորնցուցին իրենց հեղինակութենէն։ Եթէ տարբ վրայ ալ աւելցնենք կառավարութեան՝ Համիտի ժամանակէն մնացած այն հետապնդումները, որով կ'ուզուի անցեալ տարւոյ կրթական տարին հաւաքզներէն ոմանք ձերբակալել, պատրուակելով թէ զենքերու համար գիւղացիները ծեծելով դրամ են ժողված և ոչ թէ կրթական տուրք, այն առեն Տարօնոյ ողբալի դրութիւնը բացայայտ կ'ըլլայ։

Նոյնութիւններէն մէկն ալ այն է, որ Մէարիթի պաշտօնեաները կը չրջին Հայոց գպրոցները և կը պահանջեն ուսուցիչներէն Մէարիթի կողմէն վաւերացուած վարկականներ, դպրոցի պիւճէն, դրամագիրը և կարգ մը անհեղի պահանջներ։ Մինչ կողմէն կը լսուի որ իբր թէ կառավարութիւնը հայ դպրոցներուն յատկացուած կրթական տուրքի տեղ, կուզէ գիւղական դպրոցներ բանալ՝ ամիսական կերպով Մէարիթին ենթակայ և այդ դրամը ասոնց վրայ պիտի ծախսէ, որպէսզի աւելի դիւրութեամբ մրցի մեր դպրոցներուն դէմ և արգելութեամբ օսմանցիութեան ձուլման գործունէութիւնը գործադրելու հանդամանքը ձեռք առնէ։

Բազմաթիւ են մեր երկրի ցաւերն ու կարիքները, զորս եթէ նկարագրելու ըլլանք ալ, ո՞վ է ուշադրութիւն դարձնող ու դեղ ու դարման ընողը։

ՍՈՒՐԵՍԱՆ

ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՑՕԴԱՑԱՒԵՐՈՒ ԴԻՄ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄ

ԲՕԶՕՏԻՆ ՄԻՐԻՏԻՍՈՎ

Այս անվրիպելի և ազդու դեղը, որ դուրսէն կը գործածուի, արմատաւէս կը բուժէ հին և նոր յօդացաւերը, յօդատապը, կաթուածը, զատակրի ցաւը, կողացաւերը և ամէն տեսակ ջղացաւութիւնները։ Այդ կարգի հիւանդները կրնան բուժուիլ այս դեղին շնորհիւ, պայմանաւ որ կանոնաւորաբար և յարատեւութեամբ գործածուի ան։ Բոլոր դիւաւոր դեղագործներուն քով կը ծախսուի։ 3—10

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Բ. ԴՐԱՆ ԱՂԵՏԱԼԻ ՀՐԴԵՀԸ

ՈՐՊԷՍ ՊԱՇՏՕՆԱԹՈՒՂԹԵՐ ՓՃԱՑԱՆ

ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

ՀՐԴԵՀԻՆ ՊԱՏՃԱՌԸ ՄԻՇՏ ԱՆՅԱՅՏ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհին ծագումն և պատճառին վրայ բացուած քննութիւնը կը շարունակուի երկու յանձնաժողովներու կողմէ։ Թուրք թերթերու բացին նայելով, Բ. Դրան հրդեհը դիտմամբ ձգուած է, ոսկան հեռագր. պաշտօնատան բարապանը, Թահիր, հակաօսական յայտարարութիւններ ըրած ըլլալուն համար ձերբակալուած է։ Թահիր, որ հրդեհին գիշերը, պարտաւոր էր հսկողութիւն կատարելու, հեռագրատան մէջ չէր գտնուեր։ Վերջապէս բացուած քննութիւնը մեծ քան մը երեւան հանած չէ, բացի սա պարագայէն թէ հրդեհը ծագում առած է հեռագրատունէն, թէեւ կերակի իրիկուան ժամը 11էն յետոյ կրակ չէ վառուած հոն։ Այդ պարագան կասկածներ կը ներշնչէ։ Հարկ կայ ըսելու որ քննիչ յանձնաժողովները պէտք է անաչառ և խիստ քննութիւն մը կատարեն, պատասխանատուութիւնները ճշդելու համար, և ոչ թէ խնդիրը թաղեն, ինչպէս եղաւ Զրադանի հրդեհին յետոյ։ Եթէ այս անգամ ալ ձեւական քննութիւնով յետոյ խնդիրը փակուի, ապահովաբար ուրիշ աւելի ծանր և անդարմանելի աղէտներ առաջ պիտի գան մեր ուժերու մէջոցաւ, որոնք ալ աւելի կը քաջալերուին, երբ կը տեսնեն որ ամէն ինչ իր բախտին ձգուած է այս դժբախտ երկրին մէջ։

** Նախաբարաց Խորհուրդի առջի օրուան արտաքոյ գումարումին մէջ օրաշրջեցաւ Բ. Դրան այրած մասերը անմիջապէս վերաշինել։ Հանրօգուտ շինութեանց տնօրէն Ֆրանկիա էֆ. Նիսանին հրաւիրուելով, խորհրդակցութեան մասնակցեցաւ։ Շէնքին ուրուագիծը հանելի յետոյ, հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանը դարձաւ, նոր շէնքերուն յատակագիծը պատրաստելու համար։ Ֆրանկիա էֆ.ի յայտարարութեան համաձայն, Բ. Դրան վերաշինութիւնը վերջնականապէս որոշուած է, որ երեք ամիսէն պիտի աւարտի։ Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ Ֆրանկիա էֆ. երկու ծրագիր ուսած է. առաջինն ծրագրին համաձայն՝ այրած պաշտօնարանները երկու ամիսէն պիտի շինուին 50,000 ոսկի ծախսով. իսկ երկրորդ ծրագրին համեմատ, բոլորովին նոր շէնք մը պիտի կառուցուի երկու տարուան մէջ, 120,000 ոսկի ծախսով։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ առաջարկուած է հոյակապ պատ մը կառուցանել հիմնական շէնքին տեղ, իբր Բ. Դրան գործածելու համար։ Ֆրանկիա էֆ. համամիտ չէ գրուած, բազմաձեւ ծրագիր մը ըլլալուն համար։

** Ներքին գործոց պաշտօնարանին պարագաներուն մեծ մասը ազատած է. միայն ընդհ. Թղթակցութեան Բ. ճիւղին կարգ մը տեսակները և Պեռական Խորհուրդին վարչական ճիւղին բոլոր թուղթերը կարելի եղած չէ ազատել։ Նոյն Խորհուրդին Վերաքննիչ Առեանին մէջ կարգ մը կարեւոր դատերու վերաբերող գրութիւնները, ներքին հաշուակալութեան պատեանը պարագաները և ուրիշ տեսակներ գրեթէ բոլորովին փճացած են։ Դիւրութեանց տնտուէն նոր փոխադրութեանց վերաբերող մուրհակներէն և մէկ քանի տեսակներէն զատ ուրիշ բան չէ ազատած։ Օտար տերութեանց կանոնագիրները ու հրահանգները և անոնց թարգմանութիւնները ամբողջովին այրած են։ Օտար տերութեանց արտաքոյ թիւններու բոլոր օրէնքները և առանց հիման վրայ պատրաստուած ծրագիրները, արտաքոյ թեան դրութիւնը բարենորոգելու համար, բոլոր օտար տերութեանց համաձայնեալ բան քաթոլիկները այրած են։ Երկու նը. կուղներու մէջ այրած հին թուղթերու և պատրաստութիւններու մէջ մասը պաշտօնագիրներու գանձարանէն հոն փոխադրուած էին Հիւսէին Հիլմի փաշայի վարչապետութեան օրով, Պեռական Խորհուրդին այն գրադարանը, որ երկու չաբաթ առաջ 200 ոսկիի չինուած էր՝ օրինագիրքերու պահպանութեանը համար, այրած է ամբողջ պարունակութեամբը։ Պեռական Խորհուրդին Վեհաբեկ Ատեանին արկղին մէջ գտնուած և գործի տերերու պատկանող 60 մուրհակներ և պանքոտ մը այրած են։ Արկղը բացուելով առանց թիւերը առնուած են։ Նախարարաց Խորհուրդին վերաբերող պաշտօնագիրներուն մէկ մասը թէեւ ազատուած է, սակայն զրոյց կայ թէ յետոյ անոնց պահուած տեղը բացուելով, կարեւոր պաշտօնագիրներու մէկ մասը առնուած է։ Վիճակագրութեանց պարագաները ամբողջովին ազատուած են։ Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներուվիճակագրութեան դիւանէն կարգ մը թուղթ իսկ չէ ազատած։ Պատմութեան յանձնաժողովին կողմէ նոր պատրաստուած ցուցակ մը կարդացուած է, Պեռական Խորհուրդին օրէնգիր մէջ քննուող և անհետացեալներու վերաբերող երկու հարիւրէ աւելի գրութիւններ, Երեսփ. Ժողովին ներկայացուելիք 5—6 օրինագիծ, հին ու նոր տամարներէն մաս մը այրած են. նոյն Խորհուրդին ելմական, կրթական և հանր. շինութեանց մեծագոյն մասը, քաղաքական վիճականութեան, Պազատի ելեկտրաշարժ թրամուէյին, Զէյթունի նաւահանգիստին, հարիւրէ աւելի մենաշնորհներու վերաբերող գրութիւններ, քաղաքական ճիւղին մէջ եօթանասնի չափ գրութիւններ, որոնց մէկ մասը Բերլերեի սերմ վանքին պատկանող, այրածներ։ Իսկ ազատուած են Բ. Դրան արձանագրութեանց դիւանին տամարները, գաւառական պաշտօնեաներու պարագան, վարչապետութեան պարագան, ներքին գործոց պաշտօնարանին հիմնական պարագան և կարեւոր գրութեանց մեծ մասը։ Պեռական Խորհուրդին մէջ Տիւթուրի յանձնաժողովին պատկանող գրութեանց մեծ մասը երկաթէ արկղի մը մէջ կը գտնուէր, և մէկ մասն ալ նոյն յանձնաժողովին նախագահ Դարաքօյ էֆ.ի տունը, որով ազատուած են. միայն Դարաքօյ էֆ.ի սեփական հարիւր օսկիի արժէքով գիրքերը այրած են։

** Բ. Դրան հրդեհին նկատմամբ կառավարութեան կողմէ Մամուրին հաղորդուած է հետեւեալ յայտարարութիւնը.— «Երկուշաբթի գիշեր, առաւօտեան դէմ, Բ. Դրան Պեռական Խորհուրդի պաշտօնարանին մէջ գտնուող հեռագրական սենեակէն հրդեհ ծագելով Պեռական Խորհուրդին պաշտօնատունը ամբողջովին, իսկ վարչապետութեան և ներքին գործոց դիւանները մասամբ այրելէն ետք հրդեհը մարած է։ Վարչապետութեան յատակ և արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնարանները ամբողջովին հրդեհէ դերծ մնացած են։ Վարչապետական և ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաները հրդեհէ չվնասուած դիւաններուն մէջ սկսած են կատարել իրենց պարտականութիւնը։ Իսկ Պեռական Խորհուրդի պաշտօնարաններուն համար ուրիշ յարմար տեղ մը կը փնտռուի։ Բ. Դրան կարեւոր արձանագրութիւնները հինէն ի վեր պահուած են Սագինէի Եվրագի մէջ, որ դատ չենք մը է. այս պատճառով բոլորովին անվնաս մնացած են անանք։ Վարչապետութեան և ներքին գործոց նախարարութեան ղեղծարարները ամբողջովին ազատուած են, իսկ դեռ պաշտօնական գործոց բոլորութիւնին չլրացած թուղթերու մեկ մասը այրած է։»

** Բացի պաշտօնաթուղթերու փճացումէն, որոնց արժէքը անհաշուելի է, նիւթական կորուստը 60,000 օսմ. ոսկի կը հաշուուի։ Ուրիշ հաշիւ մը համաձայն, 100,000 ոսկի է։ Բ. Դրան շէնքը 14,000 քառակուսիարտաքնութիւն մը կը գրաւէ։ 5000 կանգուն սեղը այրած է։ Պեռական Խորհուրդին և եպարքոսական պաշտօնատուններու թանկագին գործերը այրած են։

** Առջի գիշեր, ժամը մէկուկէսին, Պեռական Խորհուրդի պաշտօնարանէն դարձեալ հրդեհ ծագեցաւ։ Հրշէջ զինուորները նոր հրդեհի մը առաջքը առին փութով։

** Նախնական քննութեամբ մը երեւան եկած է թէ խանուէնի մը առաջուն կրակ պատրաստած է հեռագրական դիւանատան մօտ գտնուող փոքր շէնքին մէջ։ Ասկէ առաջ եկած է հրդեհը։

** Հեռագրական պաշտօնատան սպասաւոր Թահիր յայտարարած է թէ հրդեհը ծագած առեն փոխանակ օգնութիւն աղաղակելու, 30 ոսկի դրամ մը ազատած է, զոր դարակի մը մէջ պահած էր։

** Սպասի խօսակցութիւն մը առաջ կը բերէ, իբր արտայայտութիւն ժողովրդեան կարծիքին։ Հանրակաքի մը մէջ տեղի ունեցած այդ խօսակցութեան առթիւ սա կարծիքները յայտնուած են։ Հրդեհին ծագումն պատճառներու մասին կատարուած քննութիւնը բնականաբար արդիւնքի մը պիտի յանգի և ըստ այնմ գործողութիւն պիտի կատարուի։ Սակայն ցաւալի է որ Զրադանի աղետալի հրդեհէն յետոյ, ինչպես ամէն պաշտօնական, նոյնպէս Բ. Դրան համար երեք հարիւր հատ Մինի Մաքսոնուն հրշէջ գործիներ գնուած էին։ Այդ գործիներէն իւրաքանչիւրին չորսուկէսական օսկի տրուած է։ Բ. Դրան պաշտօնատնց բարապաններուն թիւը անհաշուելի է։ Եթէ երբեք բարապաններ առանց գործածութեան եղանակը դիտալու և գիշերը հարկ եղած նախազգուշութիւնները ի գործ դնէին, կարելի չպիտի ըլլար հրդեհի պարագային կրակը մարել յիշեալ գործիներուն միջոցաւ։ Եթէ այդ գործիները անօգուտ էին, ինչո՞ւ համար այդքան դրամ արուեցաւ։ Իսկապէս ցաւալի խնդիր մըն է ասիկա։

** Պեռական Խորհուրդը առժամապէս պիտի փոխադրուի հանգուցեալ Արիֆ փաշայի ապարանքը։ Կիսաբամնի հրամանատար Ֆէյզի փաշա այդ մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ եպարքոսին հետ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնն ալ առժամապէս հատատուած է արտաքին գործոց նախարարութեան անվնաս մնացած մասին մէջ։

** Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդարանը խմբագրի մը յայտարարած է թէ տակաւ է այն լուրը, որուն համաձայն, Պեռական Խորհուրդի հին պաշտօնաթուղթերը (արշիվը) այրած ըլլան։ Առանց նկուղին մէջ գտնուելնուն համար, հրդեհէն չեն վնասուած։ Ընթացիկ թուղթերը միայն, որոնք դատակարգուած չէին տակաւին, և զանազան դիւանատուններու մէջ կը գտնուէին, բոլոր ճարակ եղած են։ Բայց նոր պաշտօնաթուղթեր ըլլալուն, կարելի է դիւրաւ վերակազմել զանոնք։

** Ներքին գործոց նախարարութեան անառակին մէջ գտնուած դրամը առաջին կողմէ Երկրագործական Պանքան դրուած էր։ Նպարքոսական քարտուղարութեան դիւանատան անտուակին մէջ պահուած 150 ոսկին և նոյնքան արժէքով գոնարեղէններ փճացած են։ Նոյնպէս ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն մէկուն 60 ոսկին և չատ մը սէնէկներ ու արժէքաւոր թեր փճացած են։ Ներքին գործոց նախարարութեան պատկանող երկու դրամարկղներ ազատուած են։

** Այն շէնքը, որ մասամբ այրեցաւ, աւելի պատմական տեսակէտով նշանաւոր էր քան արտաքոյ տեսակէտով. իրա՛ւ ալ անունը միայն Բարձր էր։ 1877ի հրդեհէն ետքը, որ ճիշդ հիմակուան այրած տան է որ օշնչացաւ, երբ հարկ եղաւ հին շէնքը վերստին կառուցանել, կառավարութիւնը կոչւոյ բրաւ այն առենուան մեծ ճարտարպետին։ Որովհետեւ Պ. Վալլոռի գեռ Բարիզ կը գտնուէր և երկաթարի ետքը միայն պիտի դառնար Պոլիս, հանգուցեալ Սարգիս պէյ Պալեան պաշտօն ստացաւ նոր Դրան յատակագիծները պատրաստելու։ Պալեան ճշմարտապէս արուեստագէտ մըն էր. նախ, բնականաբար, իր վարչութեանը յիշատակարանը անուանէն ներշնչուեցաւ։ Իր պատրաստած յատակագիծը օր հաղորդեց յետոյ Պ. Վալլոռիի, կը պարունակէր ճակատ մը որ իբրեւ գլխաւոր մօտիվ, մեծ կամարակապ (առգատ) մը ունէր։ Ասիկա տեսակ մը յոյթական կամար էր որ կը լիշեցնէր և կ'արդարացնէր Բ. Դրան մը մէջ պարունակած բաներն ու բարձրագոյն բառը։ Ցառակագիծը գնահատուեցաւ. թերեւս Բայց ծախքին պատճառաւ այդ յատակագիծը գործադրելու համար ընկրկեցան, որով կառավարութիւնը սիզգնական ծրագիրը մերժեց ու ծախքին վրայ զեղչեր ըրաւ։ Զախ թեւը զարգարող երեք կամարները հին յատակագիծը կը յիշեցնեն։ Անանք որ առաջին յատակագիծին գոյութիւնը չեն գիտեր, կը հարցնեն ինքզինքնին թէ ի՞նչ գործ ունին հոս այս կամարները։ Շէնքը իր հիմակուան վիճակին մէջ միտեանէ և նկարագիրէ զուրկ է։ Դժբախտութիւնը հոն եղած է որ զանազան թաւանաններու մէջ ծագող յաջորդական հրդեհները փոխանակ զայն ամբողջովին քանդելու, մեկ մասը միայն ջնջած են, այնպէս որ կարելի չէ եղած զայն ամբողջովին վերաշինել։ Այս անգամ ալ, յայտնի է թէ Բ. Դրան կարը կարը պիտի վերաշինուի. այրածը գէշ աղէկ պիտի նորոգուի, և կայսրութեան անունին արժանի յիշատակ մը կարելի չպիտի ըլլայ իրականացնել։ Սթանպուլ այս մասին մաղթանք մը կ'ընէ։ Կ'ըսէ թէ չատ լաւ պիտի ըլլար Սարգիս պէյ Պալեանի գաղափարը վերստին ձեռք առնել, որուն համեմատ, Բ. Դրան պիտի բացուէր հոյակապ և յատկանշական դրան մը վրայ։

** Մերկուսատան Ապաստարանի էֆ. որ օսմ. պատմութեան յանձնաժողովին նախագահ և Մելքիսի մէջ օսմ. պատմութեան ուսուցիչ է, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Բ. Դրան մէջ պատահած ամենավերջին հրդեհներուն վրայ։ «1200էն 1300 (1785-1884), Բ. Դուռը չատ անգամներ այրած է. 1223ին, 1241ին և 1254ին ամբողջապէս, իսկ 1295ին (1877) մասամբ։ 1223 բամազան 17ին (1809) համբաւաւոր Պայրաքտար Ալէմատար փաշայի միջադէպին հետեւանքով, ապստամբ Եէնիչէրիները անազմուկ հաւաքուելով՝ Բ. Դուռը պաշարեցին։ Մասնաւորաբար «Բ. Դուռ» բռնուած դեղատեղը գրան վրան գտնուած մեծ-եպարքոսութեան սրահին տակ յորդ դնելով բանկցուցին շէնքը։ Դուրսը, Եէնիչէրիները կրակ ըրին Ալէմատար փաշայի կուսակիցներուն վրայ, որոնք ցրուելով ու իմանալով հրդեհը, վազեցին մարելու համար և միտները փախցուցին։ Մէկ ակնթարթի մէջ շէնքը բոցերու զոհ եղաւ։ Շանիրատէի գրածին նայելով, Ալէմատար՝ վառօդարանին մէջ մտնելով, որ այսօրուան Դրան եռեւի կողմը կը գտնուի և Թօմրուք Տայիրէսի կը կոչուի և որ մեծ-եպարքոսներու կանանոցներուն մօտ էր, յարակից սենեակի մը մէջ փակուեցաւ ու այդ տեղէն ինքզինքը պատպանեց։ Հասկնալով որ զինուորներու վրէժխնդրութենէն չպիտի կրնայ ազատիլ, ստիպեցաւ առածը լիցնց որ կ'ըսէ. «Աւելի ազէկ է կրակը քան ամօթը». ուստի ատրճանակը մօտը գտնուող վառօդով լեցուն տակառի մը վրայ պարզեց։ Անգնդաշարդ պայթում մը առաջ եկաւ, որ տակառին հետ մէկտեղ հոն գտնուող 500ի մօտ եէնիչէրիները ու չրջականները գտնուած բոլոր կարասիները և ուրիշ բաները օդը հանեց։

Պայթումին առաջին զոհերը եղան Ալէմատար փաշան ու իրեն ընկերացող հատ մը։ Բ. Դրան տեղը ամբողջ տարի մը ուերակ մնաց. վերջապէս 1225 մուհարրէմ 10ին, նոր շէնքին առաջին քարը դրուեցաւ, հանդիսային յիշատակարաններու պատրաստութեան պատասխանատու Հիւսէյին էֆ.ի յատակագիծին համաձայն։ 1241ին, Պէօյիւք Հօթա Փայլի մէջ նոր հրդեհ մը ծագեցաւ Էլչիանէն, տարածուելով մինչեւ Եէնի-Գարաս. այրելով Բ. Դուռը, Զիֆթէ-Սէրայլարը, ինչպէս նաեւ այն բոլոր տուները որոնք կը գտնուէին Զարչրին և Պայազիտի մէջ. այս հրդեհէն մէջ այրեցան նաեւ բազմաթիւ մարդիկ։ Հրդեհը, որ ութ գիշեր կէսը այրեց, 36 ժամ տեւեց։ Տարածուելուն պատճառը ոչ միայն հովին ուստակութիւնն էր, այլ նաեւ եէնիչէրիները որոնք հրշէջ գունդին մեծագոյն մասը կը ձեւացնէին։ Շեյխ-իւլ-Իսլամի պաշտօնատունը Ազա Գարաւան եղած էր, բայց որովհետեւ կառուցումը ապրած չըլլալուն համար, Շեյխ-իւլ-Իսլամը դեռ մտած չէր այս շէնքին մէջ, Մեհմեդ Սեաբքոսութիւնը առժամանակեայ կերպով հոն փոխադրուեցաւ։ Նոր Բ. Դուռը ութնեմ Սելիմ փաշայի եղբայրը և ելմական նախարար Խալիլ պէյի կողմէ շինուեցաւ, նոյն հղին վրայ, աւելցուելով նաեւ քանի մը շէնքեր։ 1254ին (1838), առաջուն չատ կանուխ ներքին գործերու նախարարութեան ներքեւի մասէն հրդեհը ծագում առաւ։ Մարելը անկարելի ըլլալով, ամբողջ շէնքը բոցերուն ճարակ եղաւ։ Տէրութեան գործերը չկասեցնելու համար, պաշտօնատարները ասոր օրէ չափ նեղեալ էֆ.ի ապարանքը փոխադրուեցան. այս շէնքը Սուլթան-Պայազիտ գտնուող Զէյրեկ հանրմի ապարանքն է, որ հիմա համալսարանի վերածուած է. յետոյ Նիզթերարը-Գարաւը (հիմա քաղաքապետարան), ուր մնացին մինչեւ նոր շէնքին աւարտումը։ Բայցէսը 1260 ամրայ մարտ ամսուն մէջ երկուշաբթի օր մը կատարուեցաւ։ Որովհետեւ պատերը դեռ չորցած չէին, մեծ եպարքոսն ու բարձր պաշտօնատարները խնուութեան պատճառաւ հիւանդացան։ Քանի մը օր ետքը, Սուլթանը Բ. Դուռ այցելեց և նախարարներուն ու պաշտօնատարներուն նուէրներ տրաւ։ Սակայն գալիք անուն Հանալ, որ չինութեան մասնակցած էր, «Իֆթիխար» պատուանշան ստացաւ։»

ԵԷՄԷՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Հռէյտարէն յունուար 21 թիւով հետագիր մը կը ծանուցանէ թէ կարգ մը տեղեկութեանց նայելով, օրանց տուգանութիւնը երաշխաւորուած չէ, Սանսարի շուրջը ինը օր կատարուած ընդհանրական մէկ ամենէն կարեւորն է երկուշաբթի օրուան կիրը։ Ըմբոստները զանազան կողմերէ յարձակած են Սանսարի վրայ։ Բաղաքը պաշտպանուած ըլլալով, գիրեր և ցերեկ ու գիշեր կռուի մէջ ըմբոստները պարտաւորուած են հա քաշուիլ, 3-400 մեռեալ ձգելով պատերազմի դաշտին վրայ։ Առայժմ մարտամանութիւններ չկան շարունակուող կռիւներու վրայ։ Զինուորներուն կորուստը յայտնի չէ։ Ապստամբներուն մէկ մասը երկու օրէ ի վեր գէպի Սանսարի շէշերանոցը կը յառաջանայ և Հռէյտարի վրայ կը քաշէ։

** Սէիտ Իսրէս և Իսմայիլ Եակա իրարու հետ կը հաղորդակցին։ Երկու պատերը միջոցներ ձեռք առած են, բանակին զինուորական գործողութեանց դիմադրելու համար։ Ճիզանի մէջ համախմբուած ըմբոստները ահագնակած են երկու Թնդանոթակիրներու ներկայութենէն։ Աղչաւաքմին առաջան պատրաստութիւնները սկսած են։

** Թուրք թերթ մը կ'իմանայ թէ, կառավարութեան տացած տեղեկութեանց նայելով, Գէօէվիները կը պատրաստուին նոր յարձակում մը ընելու Սանսայի վրայ։

** Եւրոպայի մէջ գտնուած երկու նոր փոխադրանաւերը համբայ ելած են։ Այդ շոգենաւերը, որոնք արդէնքաց են, Ագ-Տենիզ և Դարաս-Տենիզ պիտի կոչուին։

ԿՐԾԱՆԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Արդէն առջի օրուան Թիւով հետագիր մը կ'ըսէ թէ Երէւանի Ազգ. Ժողովը չէ գումարուած, երեսփոխանները նիստ գտնուած չըլլալնուն համար։ Կը կարծուի թէ այդ Ժողովը երկար կեանք չպիտի ունենայ, որովհետեւ ժողովուրդը սա գաղափարը ունի թէ Ազգ. Ժողովը արաքին կենսաութեանց պատճառ կ'ըլլայ և ասոնցմէ կը նեղուի Կրեաէ։ Տասը անձերէ բաղկացած Գործադիր Ժողով մը կազմելու մասնաւոր ընդունելութիւն մը կը գտնէ։ Արդի Գործադիր Ժողովը, հեղինէ կառավարութեան խորհուրդին վրայ, ամէն ջանք կը թափէ որ կրեական պատերազմութիւն մը չդրեւի երբոպական մարքաղաքներէ։ Բայց երեսփոխանները համամիտ չեն։ Պէտք է ըսել որ երկու տարի առաջ Գ. Բոլիերոկիս այդ գաղափարը յայտնած էր, բայց Գ. Վենիզէլոս ընդդիմացած էր այն առն։

** Բիզերտայուրկէն քաշուած հետ

գիրներ կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ կայսրը արամագրութիւն ցոյց տուած է օշարհանապէս ընդունելու այն կրեատական պատուիրակութիւնը, որ Բեկերսպուրգ պիտի երթայ։ Կրեատացիներու բարեկամները խնդալիներ պիտի սարքեն ի պատիւ պատուիրակութեան։

ՎԱՆԱՑ ԼԻՒՐԸ

Վանեցի հայ և Թուրք երեւելիներ արտօնութիւն ուզած են անանուն ընկերութիւն մը կազմելու բաժնեթուղթերով, Վանայ լիճին վրայ նաւ բանեցնելու համար։ Ընկերութիւնը 10,000 բաժնեթուղթ հրատարակ պիտի հանէ, իւրաքանչիւրը մէկ օսմ. ոսկի արժէքով։ Այդ ընկերութեան թուղթերը Գեռական Խորհուրդէն հաստատուած չինութեանց նախարարութեան յանձնուած են։ Օսմանցիները միայն իւրաւունք պիտի ունենան այդ բաժնեթուղթերը գնելու։

ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Գանացուցիչ կերպով կը շարունակուին այն բանակցութիւնները, որոնք կը կատարուին եւրոպական նախարարին և Օսմ. Գանձայի ընդհ. տնօրէնին միջև, երկու միլիոն օսմ. ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու համար։ Այդ գումարը հանրաչինութեանց պիտի յատկացուի։ Այդ փոխառութիւնը կարճ ատենէն պիտի կնքուի, կառավարութեան համար նպաստաւոր պայմաններով։ Գ. Ռիվալաւ նրահանգներու կը սպասէ, համաձայնութեան մը հիմերը դնելու համար։

ՊԱՂՋԱՏԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ Նաղմ փաշայի տեղ կուսակալ անուանուած է Գրուսայի կուսակալ Հիւսնի պէյ։

ՊՈՐԹՕՐԹԸ

Ամերիկեան Նիւ-Ճրսի չոգենաւուն մէջ պատահած միջադէպին պատճառու, Գավալայի պոյքոթի յանձնաժողովը պոյքոթ հռչակած է Արշիբելաքս-Ամերիքէն ընկերութեան չոգենաւերուն դէմ։ Նիւ-Սորք չոգենաւուն ապրանքները ցամաք չեն հանուած։ Առաջին նաւատեսը բողոքած է ամերիկեան հիւպատոսին։ Նոյն ընկերութեան «Բալթիքորնա» չոգենաւուն ալ Գլասկոյ նաւահանգիստին մէջ պոյքոթի ենթարկուեցաւ։ Ամերիկեան դեսպանին թարգմանը միջամտելով՝ մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ նաւուն ուղեւորները դուրս հանել։ Բայց մաքսանմիները չուզեցին ապրանքները ցամաք հանել։ Դեսպանատան թարգմանը արտաքին գործոց նախարարին մօտ դիմում ըրաւ այդ մասին։ Նախարարը խոստացաւ լուծում մը տալ այդ խնդրին։

ՓԱԽՈՒՍՏԻ ՓՈՐՁ

Պուլկար հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էտիրնէի մէջ բանտարկուած երկու հարիւր Տիւրքիներ վերջերս փորձած են խոյս տալ, բայց երկիրն պայմաններուն և լեզուին ծանօթ չըլլալնուն, չեն յաջողած։

ՀԱՅԵՐՈՑԹ

Խոսիը ռնցած շաբթու հայկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ գերման դահժառանգուհիին։ հայկերոյթին ներկայ էր նախկին եպարքոս Ֆէրիմ փաշա, որ Պոլիս կը մեկնի։

ԱՋԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՎԻՃԱԿԸ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԿԱԹՈՂ. ՓՈԽԱՆՈՐԴԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

Առանայի Կաթող. Փոխանորդ Ներսէս Ծ. Վրդ. Դանիէլեան յունուար 18 թուականի նամակ մը ուղղած է Պատրիարքարան, ի պատասխանի վերջին խնդիրներու առթիւ իրեն ուղղուած հեռագրին։

Անուանութիւն այդ նամակը նոյնութեամբ.— «Մատանեաց Ձեր բարձր. Սրբազնութեան երէկի թիւ «Գիր վաղրթան պէրի դաթնրզան խապէր ալընմար. սրէթինէզէն մալիւմաթ վերմէլերի» պատասխանութեամբ հեռագիրը ստացանք։ Ամենայն ըմբռնելով որ հաւանաբար թերթերու հրատարակութիւններէն կամ օրէ կերպով իմացած ըլլալու էք վերջերս այս կողմերու առաջ եկած մէկ յուզումն ու տիրող վախը և հետեւաբար կացութեան մասին տեղեկութիւն կ'ուզէք, պատասխանեցինք, թէ «Թէլէկրաֆընը ալէնաը, արէրթաէիմ»։

Որպէսզի բուն իրողութեան տեղեակ ըլլաք, աւելորդ չդատեցինք մանրամասն կերպով հաղորդել նաեւ հետեւեալները։

Կազանդի օրերը գիշերուան մը ժամը 4ին թուրք երիտասարդ մը, որուն համար կ'ըսուի, թէ անցեալ տարի կախաղան հանուած մասվանա աղջիկոց դէմ վրայութիւն ուզող գառապ Համտիի որդան է և թէ գինով !..., քաղաքին եղանմի մղկիթին մինարէն կելլելով հաճն կը կարդայ։ Այս անսպասելի և անսովոր պարագան բնականաբար ուշադրութիւնը կը գրաւէ քրիստոնեայ և իսլամ հասարակութեանց, որոնցմէ առաջինները վախի և յուզումի կ'ենթարկուին, և վերջիններուն համար ալ կ'ըսուի թէ քանի մը մզկիթներ դիմած են խմբովին, տեղեկանալու համար այս տարաժամ հաճնին պատճառը։ Հետեւեալ օր, առաւօտուն, նոյն թաղի ազգայիններ թէ՛ այս արարքը պատմեցին, աւելցնելով որ ասիկանութիւնը հաճնին ձերբակալած է, գինով ըլլալուն ազատ ձգած են։ Բնով ըլլալուն ազատ ձգած են։ Բնն. և թէ հաղորդեցին որ Իսլամները զէնք գնելու սկսած են մեծ եռանդով։ Արդարեւ, սուրգել տուինք որ կառավարութենէն օրինաւոր կերպով արտօնութիւն առած (անշուշտ կանխաւ) քանի մը (2-3) իսլամ զինավաճառներ կը վաճառեն քաջէն արտօնուած զէնքեր, որոնք բեմ և չիֆթէ հրացան, ինչպէս նաեւ վեցհարեւանեան ու ատրճանակներ, չենք գիտեր թէ այս զինավաճառները կամ ուրիշ իսլամներ արգիլուած զէնքեր բերել և ծախել կուգան։ Այսու հանդերձ սա կէտը պէտք է ուշադրութեան առնել որ Ա.—Ո և է քրիստոնեայ զինավաճառ չկայ։ Ասոնցմէ օշ ոք կը համարձակի իսլամ զինավաճառներէ զէնք գնել և թէ՝ Բ.—կը կարծուի որ ծանօթ գէպքին իսլամներու խղճալած կամ արուած զէնքերէն մէկ մեծ մասը պահուած պէտք է ըլլան իրենց մօտ։

Այս պարագաները յարմար բառերով դիտել տուած ենք Վեհ. կուսակալին, որ ապահովցուցած է զմեզ, և այս մասին իրեն դիմում ընողները, թէ վատահ պէտք է ըլլանք կառավարութեան վրայ, ի մասնաւորի իրեն. և արդարեւ մենք ըստ ամենայնի վստահ ենք Ն. Վեհմութեան բարեացակամութեան, և կառավարութեան հեղինակութիւնը և ոյժը ցոյց տալու մասին պէտք եղած կորովը և կանխազգուշութիւնը ի գործ դնելու նկատմամբ։ Գէթ է ըսել նաեւ թէ այս և այս կարգի փոքներուն մէջ կրնայ ըլլալ որ իսլամներու մէկ մասը կուսակալ պէտք դժգոհ ըլլալով անոր գործը դժուարացնել, և կամ նամանդին խաղաղութիւնը խանգարուած ցոյց տալով զինքը ապիկար ու անկարող ներկայացնել և հետեւաբար անոր հեռացութիւնը յաջողցնել փորձէ։ Այս տեսակէտը անտարակոյս Ն. Վեհմութիւնը ինքն ալ կրնայ կռահած ըլլալ և ըստ այնմ որոշել իր ընելիքը։

Սոյն միջադէպին առթիւ վախը և յուզումը սառակացուց հետեւեալ իրողութիւնը.— Ս. Մնունդի խմման իրիկունէն հետեւեալ երկ. Ճրագալոյցի գիշերս, նկեղեցւոյ թաղին — որ անցեալ գէպքին հրդեհէ և թալանէ ղերծ մնացած էր— մէջ 25—30 հայ տուներու, ինչպէս նաեւ ամերիկեան աղջկանց գիշերօթիկ վարժարանին դրան վրայ կարմիր ներկով խաչեր դնուած էին։ Երբ մեզի տեղեկութիւն տուին, անմիջապէս այդ տուները մէկիկ մէկիկ նշանակել տալով, զրկեցինք կուսակալ պէյին, որ յայտարարեր է թէ իրեն հաղորդուած է արդէն, թէ քննութեան ձեռնարկուած է, և թէ ոչ է կարեւորութիւն չունի։ Այսու հանդերձ մինչ մեկ կողմէն, փառք Տեառն, ոչ մի տեղ ոչ է միջադէպ չպատահեցաւ. և Ս. Ծննդեան Ա. ու Բ. օրերը կուսակալէն սկսեալ բոլոր պաշտօնեաները և թուրք երեւելիները այցելութեան եկան Առաջնորդարան ի շնորհաւորութիւն. միւս կողմէ, սակայն հեղգնեալ տարածուած այս երկու խնդիրներուն տրձագանգը պատճառ եղաւ որ երկիւղի և յուզումի մասնաւոր քաղաքի և շրջակայից ու ազգայիներէ մերայինք ու գործաւորք. որոնցմէ առաջնորդարան դիմողները յորդորեցինք, ապահովեցինք և վստահութիւն ներշնչելու աշխատեցանք։

Թէպէտ կ'ըսուի թէ մէկ քանի կասկածելի անձեր իբր հեղինակ այդ խաչերու գծուելուն՝ ձերբակալուեցան են. սակայն որոշ մէկը չէ բանտարկուած, գոնէ մենք այդ մասին պաշտօնական լուր մը չունինք։

Որպէսզի խնդիրը մեծ համեմատութիւն մը չառնէ. և լրագրական սխալ հրատարակութիւններով կամ տարբեր հասկացողութիւնով մը ա՛լ աւելի չարձարծենք, և կուսակալին ու կառավարութեան պարտականութեան խառնուած ըլլալու կասկածը տալով չվնասցնենք զիրենք, անյարմար նկատեցինք հեռագրաւոր է բան հաղորդել Պատրիարքարանիդ։

Վերջապէս կուսակալութիւնը պիտան. նամակով մը հերքեր այս տարածմունքը, յայտարարելով թէ ոչ մէկ ժողովուրդ միւսին վրայ մտադիր է կամ կասքող է յարձակիլ և թէ կառավարութիւնը ուշադիր կը հսկէ ու այպէսով ուրախ ենք հաղորդելու թէ առայժմ ոչ է ցաւալի բան չկայ, և կ'աղօթենք որ չնորհիւ Տեառն նոր անակնկալներ ու պատահարներ հեռի ըլլան մեր երկրէն ընդհանրապէս և մեր ժողովրդէն մասնաւորապէս։

Պիտի խնդրեի Ձեր Բ. Սրբազնութենէն, որպէսզի այս մեր մանրամասնեալ և սայլ տեղեկութիւնները աչքի առնելու ունենալով, եթէ հարկ տեսնէիք ձեռնարկ մը ընել, հաճէիք ի գործ դնել կարեւորը, միշտ նկատի ունենալով սա պարագան, թէ կուսակալ ձեվալ պէյ բարեացակամ է և միշտ ջանադիր նահանգին անդորրութիւնը պահպանելու համար։»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Բ. ԴՐԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Բնաւորութիւնները առաջ կը տարուին և մինչեւ հիմա 70ի չափ անձեր հարցաքննուած են։ Ամենքն ոմանք վար դրուած են։ Արտաքին գործոց պաշտօնատունին բարձրաստիճանէն ոմանք ալ Պոլսոյ ոստիկանութեան տնօրէնին կողմէ հարցաքննուած են։ Բ. Դրան ոստիկաններն ալ հարցաքննութեան ենթարկուելէ յետոյ ազատ արձակուած են։ Երէկ դատական իշխանութեան կողմէ ալ քննութեան ձեռնարկուած է։ Հարցաքննողներուն մեծ մասը յայտարարած է թէ հրդեհը հեռագրական պաշտօնատունէն ծագում առած է։

** Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէնը յայտարարած է թէ ոստիկանութիւնը ոեւէ հետք չէ գտած հրդեհը դիտմամբ ձգուած ըլլալու մասին։ Հրդեհին դիտումնաւոր չըլլալը ստուգուած է ոստիկանութեան կողմէ։ Կալիպ պէյ աւելցուցած է թէ պահնորդ ոստիկանները ու նէօ պէթմճի եարաղանը, որոնք թերացած են իրենց պարտականութեան մէջ, պիտի պատժուին։

** Երէկ Նախարարաց խորհուրդը նիստ դումարեց եպարքոսին ապարանքին մէջ։

** Ցառաջիկայ շաբթու պիտի ձեռնարկուի Բ. Դրան այրած մասերուն վերաշինութեան։

ՀԷՏԷՄԻՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալական լրագրիներուն ըստ ծին նայելով, ըմբոստները յաղթական հանդիսացած են զինուորներուն հետ ունեցած իրենց ընդհարման մէջ։ Ապոստամբները չորս թնդանօթ և լեռնային հրետանի մը առած են զինուորներէն։ Հարիւր հոգիէ աւելի սպայ ու զինուոր գերի ինկած են ըմբոստներուն ձեռքը։

ԱԼՊԱՆԻԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԻԹԻՆԿԸ

Զէթինէի մէջ 7000 Ալպանիացիներ միթինկ դումարելով Նիքոլա թագաւորէն խնդրած են որ Գարատաղ պատերազմ հռչակէ Թուրքիոյ դէմ։

ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պերլինի դիւանագիտական շրջանակներու մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, Սերպիա կը պատրաստուի պալքանեան կացութեան պատճառաւ։

ՌՈՂՈՂՈՒՄ ԵՒ ՆՊԱՍՏԻ ԽՆԴՐՕՐ

Ագաէ-Այէն (Գոնեայ) Տ. Մեսրոպ քհ. հեռագրով մը կը ծանուցանէ թէ՝ գեսը յորդեր է և քաղաքը ողողեր է. Ազգ. վարժարանն ու եկեղեցին ջուրերու մէջ մնացեր են. Թշուառութիւնը ծայր աստիճանին հասած ըլլալով, քահանան օգնութիւն կը խնդրէ։

Ի ՆՊԱՍՏ ՈՐԲԵՐՈՒՆ

Շիւլեի որբանոցին տիկնանց միութիւնը դիմում ըրաւ Պատրիարքարան, որպէսզի արտօնութիւն առնուի, ի նպաստ նոյն որբանոցին վիճակահանութիւն մը տարքելու համար։ Որբանոցը, ինչպէս կը լսենք, նիւթական անձուկ կացութեան մը մէջ կը գտնուի։

ՎԱՐԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Քաղաք. և կրօն. ժողովները այսօր, իսկ Խառն Ժողովը՝ ուրբաթ օր հրաւիրուած են նիստ գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Ինչպէս կը տեղեկանանք կրօն. ժողովի օրակարգին վրայ կը գտնուի 200ի չափ ամուսնական և այլ խնդիրներ։

ՀԱՅ ՊԱՐՈՒՀԻՆ

Դահիրէի «Բրօկրէ» թերթը հեռաւեալ տողերը կը նուիրէ ծանօթ հայ պարուհիին Տիկին Արմէն Օհանեանի մասին, որ այժմ Եգիպտոս կը գտնուի։ «Այս տարօրինակ արուեստագիտուհին, որ կովկասի լեռներէն եկած տարաշխարհիկ ծաղիկ մըն է, Արեւելքի մէջ արտադրեց—առանց դիտնալու—իդիտօրա Տէօնքանի օրինակը և ստեղծեց պարի նոր սեռ մը, այսինքն՝ այն պարը որ ձեւացուցիչ կերպով կ'արտադրէ մարդկային զգացումները և կրքերը։ Թէհրանի, Պոլսի և Մոսկուայի կայսերական թատրոններուն մէջ իր պարելը տեսնողները համաձայնորէն կը յայտարարեն որ, ոչինչ կրնայ բաղդատութեան դրուիլ գեղեցկութեանը և պարերու ճշգրիտ արտայայտութեանցը այս հեանալի Արեւելեան յաւերժահարսին, որ դեռ երէկ անծանօթ մըն էր, մինչդեռ այժմ տիեզերական համբաւ մը չինելու վրայ է։ Տիկին Արմէն Տէր Օհանեան ինքզինքը ամբողջովին նուիրած է ուսումնասիրութեանը արեւելեան կեանքի արտայայտութեանց, երկիրներ ուր կեցած և ապրած է, և որոնց լեզուները, պատմութիւնը, աւանդութիւնները, երգերը, երաժշտութիւնը և բարքերը լաւ ուսումնասիրած է։»

ՀԱՅԿ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դարբիէի հայկ. վիճակահանութեան յառաջիկայ կիրակի տեղի ունենալիկ 72րդ թիրաժի տոմսերը եկած ըլլալով։ Դիտցնենք ընդ. գործակալ Յր. Թաթլեան էֆէնտիի և թէ բոլոր սեղանաւոր-լրագրավաճառներուն քով։

«ՓԱՐՈՍ»

Փարոս ամսաթերթի 10րդ թիւը հրատարակ ելաւ հեռաւեալ գեղեցիկ բովանդակութեամբ.— Աբքեցի զինուորին երգումը (Ամբ.) Դր. Յ. Մեսրոպեան, Ներսիսեանց, Վեր. տօքթ. Ռ. Զէյմպէրս, Լեւ Թոլսթոյ, Գ. Բ. Ռ. Երկաթի կօշիկներ Յ. Ա. Ալօճեան, Թուրքիոյ Ս. Ռ. Ընկ.եան նոր գործիչները Լ. Փ. Զէյմպէրս, Երկու լայսեր որ չեն մարիր, Մխիթար, Ապագան, Դ. Ռ. Արապաճեան,— Փարոսի տարեկան բաժանորդագրութիւնն է 15 դրչ.։ Հասցէն է՝ խմբագրութիւն Փարոսի, ՊԱՐՏԻԶԱԿ։

«ՓԻՆ ԴԵՐԱՍԱՆԸ»

ՊՈԼՍՈՅ ՐԵՄԻՆ ՎՐԱՑ

Այս գիշեր է որ Բերայի Օպէօն Թատրոնին մէջ բեմ պիտի դայ Պրն. Վահրամ Փափազեան՝ Քինի դերին մէջ ուր կը յուսանք զինքը պատկուած տեսնել փայլուն յաջողութիւնով մը՝ թէ՛ իբրեւ ներկայացում և թէ՛ իբրեւ նիւթական արդիւնք։ Պրն. Վահրամ Փափազեանի տաղանդաւոր կարողութիւնը գնահատողները սակաւաթիւ չեն, և անշուշտ այս իրիկուն անանք պիտի գան Օպէօն իրենց համակրութեան գործնական ապացոյցը տալու երիտասարդ արուեստագէտին։

Զատ գեղարուեստական ճաշակաւոր ներկայացումներ այնքան սակաւաթիւ են որ Բիրի պէս ներկայացում մը անուշադիր անցնելու չէ մեր բեմական կեանքին մէջ։

ՄԵԾ ԱՌԻԹ

ՄԵԾ ԱՌԻԹ

ՄԵԾ ԱՌԻԹ

ՎԱՍԻԼԱԹՕ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Թիւնէլին կից Վասիլաթօ վաճառատունը մօտ օրէն պիտի փլցուի, Թիւնէլին ապտման սրահ ըլլալու համար։ Այս առթիւ մեր ընթերցողներուն կը յիշեցնենք և կը յանձնարարենք թէ ճերմակեղէնի և թօնգիլիի վերաբերող ապրանքները մեծապէս զեղչուած գնով կը ծախուին։ Պէտք ունեցողներուն կը յանձնարարուի այս առիթը չփախցնել։

12 3/4

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻԻՆ ՏՕՂՏՈՒ

ԿԻԻՆ ՏՕՂՏՈՒ վաճառատունը, որ հրապարակին վրայ մեծ համբաւ շահած է, պատիւ ունի ծանուցանելու իր բազմաթիւ յաճախորդներուն և պատուարժան հանրութեան թէ պունէրրիի վերաբերեալ ձմրան եղանակին յատուկ ապրանքներ բերել տուած է վերջերս։ Վաճառատան նշանաբանը ըլլալով 12 դրուշ 30 փարայի վաճառում, շատ մը ապրանքներ կարելի է գտնել այդ գումարին փոխարէն. ինչպէս Քաշ-քորսէ, Թաչկինակ, Բուրդէ ժիլէներ, Սեղանի և Արդուզարդի Սփռոցներ, Դուլպաներ, ձերմակեղէններ, Շածկոյթներ, Անկողնի Սաւաններու կաւաներ, այրերու Շապիկներ, Կեռօձիքներ, Փողկապներ, Անուշահոտութիւններ և այլն, և այլն։

Կը բաւէ անմարկ մը ձգել ԿԻԻՆ ՏՕՂՏՈՒՆ վաճառատուններուն մէջ, Պոլիս, Սէնի ձամի փողոց, Ֆինդիկեան խան, և Բերա, Տէօրթ եօլ Աղզը, թիւ 440, իր մասնաճիւղը, համոզուելու համար մեր ըստ ծին ճշմարտութեանը։ 22

ԳԷԶԱՐՍ ՏՈՒՆԸ

ԿԻՆԵՐՈՒ ՎԱՐՍԱՅԱՐԴԱՐ

ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ

Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 231, Ա. Յարկ

Մազի յարդարանքներու և կեղծամներու մասին բոլոր վերջին նորաձեւութիւնները կը գտնուին սոյն Տան մէջ, որուն մասնագիտութիւնն են Տօքթ. Բիրիզէրի Ներկերը, 36 երանգներով. նոյնպէս ԷՔՍԱԹԷԼ ՏԸ ՔԱՄՕՄԻԼ, ընտիր պատրաստութիւն մը՝ մազերու ճերմկնալուն դէմ, հեղուկ ՊՐԻԱՆԹԻՆ՝ առանց ճարպի ու ալքոլի, ինչ որ շատ օգտակար է սակաւ մազերու համար։

Սոյն Տան մէջ ձրի խորհրդակցութիւններ կը կատարուին մազի վերաբերեալ բոլոր ճիւղերու մասին։

14—15

Orfèvrerie

"CHRISTOFLE"

Une Seule et Unique Qualité

La Meilleure

Afin de l'obtenir EXIGEZ cette Marque et le Nom "CHRISTOFLE" sur chaque pièce.

Représentant à Constantinople :

H. DÉCUGIS.

COUVERTS MARLY

Դեղարուեստական առարկաներ. Սեւրի զարդանօթներ. Դեղարուեստական ճաճրեզի առարկաներ. Սարսոնիոյ յախճապակիներ. պատի ժամացոյցներ եւ աստղակներ, մարմարէ եւ պրոնզէ. մեծաղ Կալլիա եւ Լօմպօ. կապի եւ ելեկտրական ջահեր. ճրագակալներ յախճապակիներ. լուսամի փափկերու մեծ մարեր. յատեր ընտիր զինիներ եւ ամէն տեսակ բամպիներ։

ԲԵՐԱ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Հ. ՏԷԿԻԻԼԻՄԻՍ

ՊՐՕՆԶԷ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԷՄԱՅԵԼ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

ՓՂՈՍԿՐԻ ՎՐԱՑ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐ

ԲԻՒՐԵՂԷ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵՆՈՍԷ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ՝

(Նանսիի Էմիլ Կարէ գործարանէն)

ՔԱՆԴԱԿՈՒԱԾ ՄԱՐՄԱՐԷ ԱՐՁԱՆՆԵՐ

ԽԵՑԱՆՕԹՆԵՐ 11

ԵՒՐՈՊԱ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Գարաքէօյի կամուրջին փողոցը գտնուող թիւ 14

ՓԼԹԻ ԼԻՕՆ

վաճառատան տէրը՝ Պ. Հ. ԷՔՍԷՐՃԻՕՂԼՈՒ

որ կենցաղագէտ անձ մըն է, Եւրոպայեն վերադառնալով հետը բերած է պերճանքի բազմաթիւ մասնաւոր առարկաներ։

Ինքնանձամբ գործատուներէ ընտրած է զանոնք շատ ժամանակ գիներով, որպէս զի իր յանախորդներուն ալ ուրիշներէ ժամանակ վաճառէ։ Այցելութիւն մը բրէ՛ք բոլորովին համոզուելու համար։ Հոն կը գտնուին զուտ արծաթեղէններ, արծաններ, Մարօքեն կաշեղէններ եւ ուրիշ բազմաթիւ գեղեցիկ նուէրներ։

Ա.ՆՎԻՃԵԼԻՕՐԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ

ԵՆԱԹԼԷ

ՇՕՔՕԼԱՆ է որ Զուիցերիոյ մէջ, Ալպեանճերու ամենազուտ կաթով պատրաստուած է

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ

ամենեն սնդարարն է եւ իր համը ամեն տեղ գնահատուած է։

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Տ՝ՕՔԹ. Ա. ՄԻՄԻՏԵԱՆ

(ՎԿԱՅԵԱԼ ՓՍՏՈՒԱՅԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ)

ՄԱՄԱՆԱԳԻՏ

Ակէրի, Ականջի, Գրի եւ Կոկորդի

Մասնագէտ Ցրանս. Մեն-Պէնուա ճիւանանոցի, Ակնաբոյժ Աղոհատխնամի

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր 9-12 և 1-4 (Ը. Ե.) իր դարմանատունը՝ Բերա, Կալաթա-Սէրայ, Նախկին քլինիք Տօքթ. Էմմերեանի։

Աղքատները ձրիաբար կը դարմանէ ամէն օր մինչեւ կէսօր իր դարմանատունը։ 12

ՍԻՆԷՄԱ - ՕՐԻԱՆԹՕ

Շաբաթ, կիրակի և երկուշաբթի օրերուն համար ճոխ յայտագիր մը պատրաստուած է։ Հետաքրքրաշարժ ու զուարճալի տեսարաններ պիտի ներկայացուին։ Գիները չափաւոր են։

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱՐՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՒՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճաբոնի ծովային Նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեայ վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի էլեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերթ (1885), Բարիզ (1889), Գրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւռիի.— Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
5 Սեռիի մրցանակներ, 50k աւելի ուրիշ մրցանակներ Նեօշատէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շեմպրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Զիւրիխ, ևն., ևն.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ Մեծ Շուկայ, Մահճազանգլար, 44 — 46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի զգուշանալ մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յանախորդներէն, պէտք ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ զրկել իրենց ապպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—23

Ցիսեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ եւ ոսկի տիրաներ։

ԳՐԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԸԼԷՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Զամմանճըլար, թիւ 25

Գըլըճեան գրատունը հեռաւոր հաստնաթիր գիրքերը կը յանձնարարէ կարդալ ամէն Հայ ընթերցողներու.—

Տարեցոյց Թեոդիկ	գին	12	դրուշ
» Գաւառի Ս. Մեսրոպ	»	6	»
» Կաղոյշի Ե. Թօլայեան	»	5	»
» Շանթ Մ. Պարսամեան	»	5	»
Հերոսներ Ս. Սապահգիւլեան	»	2.50	»
Երիտասարդ Թիւրքիա » »	»	2.50	»
Սոցիալիզմ և Հայրենիք » »	»	2	»
Կապիտալիստ դասակարգը »	»	1.50	»
Կապիտալ և աշխատանք » »	»	5	»
Գործաւոր դասակարգը » »	»	1.50	»
Ներպացիներու կարծիքը հայկ. դատի մասին Գէրլինի Դաշնադրութենէն յետոյ Ս. Սապահգիւլ	»	5	»
Հերոսուհիներ Հ. Արամեանց	»	3	»
Աղատութիւն »	»	1.50	»
Բռնակալին մահը »	»	3	»
Փախստականը »	»	2	»
Անմահն Ժիրայր Թաւրեզ. »	»	3	»
Տաճկահայ Բրդերու կենսագրութիւնը »	»	10	»
Արամ (քրդական կեանքէ »	»	3.50	»
Գիւղական ուսուցչի ձայնը »	»	2	»
Ինչ է Հայրենիքը »	»	2	»
Աղգային Սահմանադրութիւն	»	1.50	»
Աղտա Սրգարան Գ. տպագրութիւն	»	5	»
Աղտարար Բանակի մուտքը պակրզդ.	»	15.50	»
Արեւելքի բոցեր Նդ. Գօլանճեան	»	5	»
Բանաէ Բանա Ս. Բիւրաս	»	30	»
Երլորդէ Սասուն »	»	30	»
Բարեկամ Ամենեցուն, գիրք բժշկական	»	10	»
Քերական Ֆրանսերէն Մ. Ցովհաննիսեան	»	1.50	»
Առանին Տնտեսութիւն (ընդ մամլով) »	»	6	»
Դատաստան Ասօ	»	2	»
Վահէ »	»	2	»
Դիւցազնուհին »	»	3	»
Հուսէ Սասունցի Հերոսուհին »	»	1.50	»
Ընկերվարութիւն Մ. Եպս. Սերոբեան	»	4	»
Քրիստոնէական բարոյականը »	»	5	»
» վարդապետութիւնը »	»	5	»
Հավիւին խրատները »	»	10	»
Կարմիր Գաղանի որջը Գ. Եղիկեան	»	5	»
Արեան Ճանապարհով »	»	1.25	»
Ամիս մը ի Կիլիկիա Տիկին Թեոդիկ	»	7.50	»
Պղտիկ առասներ Մ. Պետրոսեան	»	5	»
Ինչո՞ւ Հայը հայրենի եղաւ Կադմոս	»	3	»
Գարիպալտիի կենսագրութիւնը պատկ.	»	7.50	»
Կախաղաններու պատմ. Թոյսթոյի	»	1.50	»
Եղիայի սիրային նամակները Հ. Նազարեան	»	5	»
Դրիգոր Օտեանի կենսագրութիւնը	»	15	»
Քաղաքական ինտեսագիտութիւնը Մ. Բեռբեան	»	10	»
Զգիականութիւն Ս. Գալեօճեան	»	3	»
Զէյթունցի հրացանակիր քահանան	»	4	»
» վարդապետը	»	2	»
Ֆէրերի կենսագրութիւնը	»	3	»
Գուտանի տաղերգ Ասուղ Փսանցի	»	5	»
Ապագայապաշտութիւն պատկ.	»	2	»
Նոր Տպագիր Միսաք Մեծարենց	»	5	»
Կանացի վատասերում պատկ.	»	10	»
Կելիկեան Արտաւիրք Ս. Պարթեւեան	»	7.50	»
Գիտաւորներ	»	5	»
Մահվէա Ե. Մրմրեան	»	5	»
Պատմ. հայ. գրականութեան »	»	7	»
Սուտերք հին դէմքերու »	»	5	»
Մեծարներ Ամիրեանց	»	2	»
Աղտար Թալմասի անակը	»	25	»
Օպերիներ Ա. Կենեան	»	5	»
Քօրնէյլ Վասիլեվ »	»	1.50	»
Կարնամակ Տօքթ. Թիրեմեան	»	25	»
Աստրպատ »	»	5	»
Շահէնն ի Սիպիր Ս. Տ. Սարգիսեան	»	50	»
Սիլուան	»	5	»
Կորոն հրամանատար	»	5	»
Նարեկ և իւր Թարգմ. Հորդ	»	2	»
Խելատրի իւլ տարի Հերեդիկ Հօճա	»	5	»
Բեր. Աբարեան »	»	10	»
Վարդան Մամիկոնեան Ե. Մանասեան	»	5	»
Պատմ. Հայ Եկեղեցւոյ Մ. Սուրեան	»	5	»
Տիգրան և Զարուհի Ցակոբ Բագրատունի	»	5	»
Սիրվարդին սէրը »	»	5	»
Հայրենի ձայներ Տիգրան Զէօկիւրեան	»	4	»
Երգեցողութիւնը Ե. Գըլրճեան	»	1.50	»
Գանձարան Տարր. Ա. Անտոնեան	»	5	»
Գանձարան մեծին »	»	8	»
Դանձարան բարձրագոյն » (ընդ մամլով)	»	»	»
Ճշմարտութիւն, միակ գիրքը բարոյագիտութեան	»	3	»
Ալքորին Նախիրները Մ. Վարժապետեան	»	2	»
Հայերական նոր եկեղեցի	»	2	»
Շաղկեփուկը մայրենի լեզու Մ. Սեպուհ Ա.	»	1	»
» » » » Բ.	»	2.50	»
Կաւէ արձաններ Ա. Անտոնեանի (50 ծաղրանկար)	»	7.50	»

Ծանօթ.— 1. Ե. Գըլրճեան Գրատան մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուին դասական, գրական, գիտական, լեզուփոխական, պատմական ու կրօնական գիրքերու ճոխ մթերք մը. գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնները կը կատարուին՝ գիրքին տեսակին համեմատ իր սովորական զեղչը տալով։ 2. Թղթատարի ծախքը միշտ գնողին կը վերաբերի։ 3. Մէկ ամիսէն հրապարակ կ'ելլէ Ժիրայրի պատկերազարդ կենսագրութիւնը՝ ինքնագիր օրագրութեամբ, մաքուր և խնամուած տպագրութեամբ։

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԼԻ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է ձէյմս Պիլտինկ Զըրչ Սթրիթ,
Ընկ. դրամատունն է Տէր Լօնտան էնտ Բրօվինչլ Պանք-Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվըրբուլ։

ՏՀԻ ՆՕՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղի.—Պանք Զեմպրու, Պօնտկէյթ Տարիենկրքն
Ընկ. դրամատունը.—Տէր Լօնտօն Ենտ Լոնտոն Էնտ Պանք Լիմիթըտ-Տարիենկրքն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհատական ուղղամտութեան և արդարատեր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ չէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամենէն ժամանակաւոր գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ տակացոյց։ Ապահովագր. ընկերութեանց հմտանաժողովէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր լիազօր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՃԷՆ Ա. ԳԱԼՃԱՌԵԱՆ
Secretary
ԵԴՈՒԱՐԴ ՃԱԳԵԱՆ

Կալաթա, Իլիատի խան, թիւ 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՎԻՃԱԿ 1910 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31-Ի

ՊԱՀԱՆՋ

	Օսմ. ոսկի
Զգանձուած բաժիններ	5,500,000
Սնտուկ	3,539,227.91
Պետական արժեթուղթեր	1,211,965.5ֆ
Զանազան արժեթուղթեր	3,965,419.91
Գանձելի փոխանակագիրներ	3,362,199.75
Հաշուընթացներ պետ. գանձուն հետ	539,622.—
Զանազան հաշուընթացներ	6,635,666.10
Փոխառութիւններ արժեթուղթերու և վաճառքներու վրայ	6,6 3,081.02
Անշարժ և շարժուն գոյք	314,902.12
Զանազաններ	175,943.50
	31,908,027.85

ՊԱՐՏԻ

	Օսմ. ոսկի
Դրամագլուխ	11,000,000
Շրջաբերութեան մէջ գտնուող պանքնոտներ	1,019,967
Վճարելի փոխանակագիրներ	1,928,859.50
Որոշ պայմանաժամով ուանդ ձգուած դրամներ	1,236,190.09
Պետական գանձուն հաշուընթացները	818,350.40
Զանազան հաշուընթացներ	13,862,019.76
Վճարելի շահաբաժին	17,219.43
Կանոնական պահեստի գումար	1,375,000 —
Զանազաններ	650,421.67
	31,908,027.85

Տնօրէն Վ. ՄԱԼԹԱՍ — Ընդհ. Տնօրէնի օգն. Ա. ՆԻԱՍ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՃԷՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 ֆուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 ֆուրոն

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աստիկ, Պիէլեց, Պիալա, Պօզէն, Պրուն, ԲէյՔա, Զէրնովից, Ֆրիտէք-Միթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Բլանկենբերգ, Բրակա, Լէմպերկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ Բրօնեց, Բրզէմիսլ, Ս. Բոլթէն, Թարնով, Թէբլից, Թէյշէն, Վիլաշ և ՆէօյԹատ։

Վինը Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործ ունութիւն կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժեթուղթեր ուանդ ձգուելու փոխարէն։ Սահմանական թուղթեր կը զեղչէ։ Զէքեր և վարկագիրներ չրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր տոկոսով։ Սահմանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդասկիներ և այլն։

Վինը Պանք-Ֆէրայն խնայողական Տնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, 0/0ին 3½ տոկոսով և իր յանախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, տոկոսը տոկեդրամ յիսուն դրուշէն։

«Սէյֆ» դրամարկղները, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՐՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԲԵՌԵՐՍԲՈՒՐԳ
ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ.—

Քալաճիֆօֆի սակարան, Սենճայա հրապարակ եւ Վասիլի Օստրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արաւէր, Պաքու, Պալաքօվօ, Էքաթէրինոսլաւ, Էլիզավետգրատ, Իսմայիլ, Կէրսոն, Քիէֆ, Քազլօֆ, Խօքանդ, Քրեմէն չուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիժնի-Նովգորոտ, Նովօ, Նիքոլայէվսք, Նովոռոսիսք Օռեռա, Օմսք, Բէրմ, Բօգրոճքայա-Սլոպոտա, Բոլդավա, Ռիկա, Ռիսաք, Պօմիլ, Ռիպինսք, Սարատօֆ, Սիմֆերոպոլ, Սեմիպէրոպոլ, Զիսթօրոլ, Թիւմէն, Թոմսք, Վէլէքի, Ուֆիուկ, Վիաթքա, Վլատիմիր, Վոլգսկա և Վոսնէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պոպրինեց, Եւրաքօրի, Քաքովքա, Նիքոլոլ և Սրօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քսմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավատահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ Խնայող. Մնաստեղ նպաստաւոր տոկոս

ՈՒԻՆՔԱՐՆԻՍ

Կազդուրիչ իսկական գինին, որ աշխարհիս մէջ լաւագոյն ըմպելիքն ընդունեցաւ

ԱՐԵԱՆ ԱՆՄԱՀԱՐՈՒԹԵԱՆ Սակաւարիւնութեան ԸՆԴՀԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՋԳԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՇ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ականաւոր բժիշկներու գնահատման արժանացած է Բոլոր դեղարաններուն և դեղավաճառներուն քով կը գտնուի։ Գեղոնատեղի, Սիրքէճի, Խօրասանի խան, թիւ 1, 5։

43—52

BANQUE D'ATHENES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Ալէքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զակազիկ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Քավալա, Իզմիր, Քասաբի, Մերէզ, Սամսուն, Տրապիզոն, Գիրա, Եանեա, Պիրէեն, Բաթրաս, Վոլո, Շերա, Քալամաթա, Թրիբոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գոնիա, Ռէթիմօ (Կրէտէ)։

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕՔԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատան վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. փոխառութիւն ապրանքներու և արժեթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղչում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու չրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուընթաց։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ անոնց վարձքի մը փոխարէն. Զեղչ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։

Ուանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական ուանդ կ'ընդունի, տարին 3 0/0 (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։

Խնայողութեան սնտուկ. — Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սընտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով 0/0ին 4 տոկոս կուտայ դրամական ուանդներու։

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով։

Ընդհ. տնօրէն
Գ. ՄԱՀԱՍ.

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ ՓՆՏՌԵՑԷ'Գ
ՁԱՎՈՒԹ ՕՂԼՈՒԻ
ՆՈՐ ՀԲԱՊԱՐԱԿ ՀԱՆՆԱԾ
ՊԱՀԷՐԻԷ ԵՒ ՊԱՊԱՆ
Սիկառի առաջնակարգ եւ ընտիր
ԹՈՒՂԹԵՐԸ
=
ԲՈԼՈՐ ԾԽԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ
ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ԽՏԻՎԻԷԼ ՄԵՑԵԼ ԼԱՅՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱՐԱԳ ԵՐԹԵՒԵԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳԻՐԷՈՆԻ և ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ ԵԼԵԿՏՐ. ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջնակարգ նաւ.— Սեղանի գինին ձրի

Իսմայիլիա չոգենաւը, նաւապետ Անաէլիչ, Աղեքսանդրիայէն կը հասնի փետր. 12ին, փետրուար 14ին, Դշ. օր, կէս օրէն յետոյ ժամը 3ին ճամբայ կ'ելլէ դէպի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Մերսինի, Իզմիր և Պիրէան։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Թէվֆիքիա չոգենաւ, նաւապետ Ուիլեէմս, 1911 15/28 փետրուար երեքշաբթի օր Սուրիոյ եղերքէն հասնելով, 18/3 փետրուար շաբաթ օրը կը մեկնի դէպի Կէլիպոլու, Տարսանէլ, Միտիլի, Իզմիր, Քիոս, Հուսդոս, Մերսին, Աղեքսանդրիա, Թարապուլուզ, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէրմէնէճիի խան, Պոլիս՝ Վալիաէ Սալեթան խան։

ՏՈՔԹՕՐ

ԵԴՈՒԱՐԴ ՃԱՀՊԱԶ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱԶԳԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի Բժշկական Համալսարանի Ակնաբուժական Քլինիքին մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած և Գինեզվինի հիւանդանոցին մէջ իբրեւ ակնաբոյժ երկար փորձառութիւն ստացած, մեծ խնամքով կը դարմանէ աչքի ամէն հիւանդութիւններ։ Շիլերը (ցաշի) կը չակէ առանց գործողութեան և ցաւդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած Բլոֆ. ժավալի գործիքով կարճատեսներու և հեռատեսներու յատակ և փայլուն ցուցնող ակնոցներ կուտայ, փրոգրեսան ախտէն առաջ եկած աչքի հիւանդութիւնները՝ երակներուն մէջ նոր դեղ մը ներարկելով արմատապես կը դարմանէ, և առանց ցաւ պատճառելու կ'կատարէ խարտաքի (բէրտէ) և աչքի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործողութիւն տեսողութենէ զուրկ և ոձև աչքերուն տեղ բնականին յար և նման արուեստական աչքեր կը դնեցէ։ Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէսօր, Պաղչէ-Գապու, Համիտիէ Սեպիլիճ դիմաց Իւրիւճեան դեղարանը, կէսօրեն վերջ Բերա, Շիտակ ճամբայ, հելլենական հիւպատոսարանին դիմաց, 91 թիւ դարմանատունը։ Ուրբաթ օրեր նոյն դեղարանը, իսկ երեքշաբթի օրերը ցերեկեն վերջը իր տունը դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանեն։

50—31

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԳ.— Թէմպէքիի 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 84 կարգաները, որոնց պայմանաժամը 1905 փետր. 1/14ին կ'աւարտի, ինչպէս նաեւ 1893ի յունվար 1/14ի թիրաժին մէջ ածարթի եղած պարտաթուղթերը եթէ վճարման համար չի ներկայացուին մինչեւ յառաջիկայ 31/13 փետրուար, չնշուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս 17 Ցուռնուար 1911 10—7

* * *

ԱԳՈՒՍՏՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՐԼՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷՔԻԹԻՍԻՆԻ 1886ի և 1903ի 0/0ԻՆ 3 ՏՈԿՈՍԱՒՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒՆ

Ամորթիսմանի վիճակահանութիւնը

1911 մարտ 1ին

Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին, Պոլսոյ գործակալութեան և Բերայի գրասենեակին մէջ այդ պարտաթուղթերը կ'ապահովագրուին հարիւրին հարիւր վճարման դէմ (250 ֆրանք) չափաւոր գնով մը։

Կ. Պոլիս 11 յուն. 1911 14—3

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՐԱՍՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ արկ.	108	ղ.
» » » վեցամս.	60	»
Գաւառներու համար արկ.	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի հմ. տարեկան	35	ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 դրշ.. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներ առանձին կը տպարկուին. դրամ զրկելու ամենադիւրին ու ապահով միջոցը Մանդատն է։

Տպագրատէր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ